

Jurnalul practicilor pozitive comunitare

Revistă de dezvoltare comunitară

Editată de

Asociația pentru Dezvoltare și
Promovare Socio-Economică
CATALACTICA

Redacție

Sorin Cace

Flavia Marin

Radu Mircea

Adrian Irimescu

Adresa redacției

Șos. Ștefan cel Mare 18, Ap.12,
Sector 2, București

Tel / Fax : 01 212 4792
01 610 5613

www.catalactica.org.ro
sorin@catalactica.org.ro

Tipărit cu sprijinul Reprezentanței
Bancii Mondiale în România

ISSN 1582-8344

Cuprins

Editorial	p.1
<hr/>	
<i>Tudor Pitulac: Elemente de dezvoltare comunitară</i>	p.3
<hr/>	
<i>Iuliana Precupețu: Dezvoltare comunitară în spațiul socio-cultural românesc</i>	p.11
<hr/>	
<i>Paul Burton: Profilul comunității</i>	p.23
<hr/>	
Glosar	p.39
<hr/>	

În ultimii ani au avut loc schimbări atât în modul de a gândi politica socială cât și în practica acesteia. Au apărut o serie de instituții noi. Cu toate acestea, instituțiile bunăstării sunt uneori birocratice și puțin eficiente. De aceea, răspunsurile la nivel local /comunitar sunt de preferat atunci când problemele de un tip sau altul au fost identificate.

Programele de Dezvoltare Comunitară își propun să contribuie la dezvoltarea comunităților locale prin încurajarea potențialului de dezvoltare a acestora.

Dezvoltarea comunitară se numără printre domeniile de interes noi în România. Există trei tipuri, care în practică le găsim în forme combinate, de intervenție în dezvoltarea comunitară:

- perspectiva dezvoltării comunitare prin intervenții de factura economică - creare de locuri de muncă și implicit generare de venituri, investiții în dezvoltarea întreprinderilor mici și mijlocii;
- perspectiva dezvoltării comunitare prin creșterea participării cetățenilor în identificarea și rezolvarea propriilor probleme - dezvoltarea capacității de asociere, dezvoltarea capitalului uman;
- perspectiva dezvoltării comunitare prin furnizare de servicii sociale, educaționale, culturale pentru diferite grupuri sau persoane.

Fără a subestima importanța problemelor economice ale comunităților locale programele s-au concentrat asupra domeniului social plecând de la ideea că stagnarea dezvoltării locale este datorată nu doar lipsei resurselor economice ci și lipsei competențelor de identificare și utilizare a acestora.

Revista de Dezvoltare Comunitară își propune să trateze problematica comunitară din trei perspective: economic, mobilizare de resurse la nivel local și furnizare de servicii diverse.

La acestea se adaugă:

- cunoașterea profilelor profesionale ale lucrătorului comunitar;
- identificarea principalelor căi de reușită în dezvoltarea comunitară;
- informarea ONG-urilor și instituțiilor publice despre ocupația de lucrător comunitar și despre modalitățile de a produce rezultate dezirabile în comunitate;
- conștientizarea autorităților și locuitorilor diferitelor comunități asupra importanței implicării în rezolvarea propriilor probleme.

Beneficiarii acestei reviste sunt:

- ONG-uri din domeniul socio-economic;
- autorități locale;
- centre de resurse focalizate pe domeniul social;
- specialiști în domeniul social și economic.

Toți acești beneficiari au nevoie de o mai bună cunoaștere a teoriei și practici comunitare, a profilelor profesionale ale lucrătorului comunitar și a metodelor lui de intervenție în domeniu.

Primul număr al Revistei Practicilor Pozitive Comunitare are un conținut predominant teoretic și metodologic. Am optat pentru acest tip de prezentate dat fiind faptul că în România conceptele de comunitate și dezvoltare comunitară sunt puțin cunoscute.

Sperăm ca acest prim număr să constituie un punct important de reflexie pentru toți actorii sociali implicați, într-un fel sau altul, în problematica la nivel comunitar.

I. Preliminarii

1. Preambul lexical

Index-urilor utilizate în perioada comunistă pentru a standardiza exprimarea, prin scoaterea abuzivă din circuit a unor nume, titluri și cuvinte, le-au succedat diverse pseudo-index-uri. Fără surprindere formală, acestea reușesc deseori să inhibe exprimarea corespunzătoare, din nevoia unei delimitări teatrale de perioada trecută. Cum termenii "comunitate", respectiv "spirit comunitar" și "dezvoltare comunitară" sunt și ei preluați într-o asemenea dimensiune în contextul societății românești a ultimului deceniu, se impun câteva precizări preliminare. S-ar putea presupune că un deceniu reprezintă un interval suficient pentru ca susceptibilitățile forțate să fi dispărut. Avem, însă, numeroase motive să credem că nu este, totuși, un timp suficient pentru aceasta și, de aceea vom face câteva precizări. În primul rând ne este străină orice interpretare ce ar avea conotații exclusiviste, xenofobe. Mai mult, termenul de "comunitate" trimite, în accepțiunea noastră, la o dimensiune integratoare și nu la una separatistă, fără a exista nimic comun cu tentativa de uniformizare și masificare specifică totalitarismului de extremă stângă și nu numai acestuia. Nimic mai natural și mai uman decât comunitatea, așa cum o receptăm noi. În fine, prin sintagma "spirit comunitar" noi avem în vedere dimensiunea pur sociologică de conștiință colectivă a unei grupări umane ce poate fi definită drept comunitate.

2. Scurte precizări privind orientarea generală a demersului

Punctul de plecare al analizei îl constituie prezentul imediat. Situația României în momentul de față este suficient de clară pentru a mai fi nevoie să o prezentăm aici. Foarte succint poate fi numită o perioadă de criză, și utilizăm termenul pentru concizie și nu pentru conotațiile sale. În mod curent, explicațiile avansate pentru identificarea cauzei/cauzelor acestei situații favorizează ideea moștenirii comuniste cu întregul cortegiu de acțiuni petrecute în perioada cunoscută. Nimic mai plauzibil decât că altul ar fi fost drumul României în absența comunismului. Dar comunismul românesc a căpătat o formă aparte raportat la celelalte țări din zona Central și Est Europeană. Luând în calcul acest aspect atunci vom vedea că el reprezintă în fapt o cauză concurentă și că este nevoie să scurtăm în mod inevitabil și perioada anterioară instalării comunismului, poate chiar până departe în istorie, dacă vrem să fim convingători și apropiați adevărului.

Ipoteza este că ne putem apropia cu succes de cauze studiind **comunitatea** în România și ceea ce am numit mai sus **spirit comunitar**, singurele premise solide a căror realitate poate avea drept consecință o dezvoltare comunitară durabilă. Conceptul cheie va fi deci cel de comunitate, desemnând o realitate complexă, crezul cuprinzător care astăzi, la noi și nu numai, apare drept o "cutie neagră" al cărei conținut (real, conceptual, relațional ș.a.m.d.) este ignorat profund.

3. Posibilă motivație

Dacă ar fi să identificăm câteva dintre cele mai importante elemente ce au reprezentat și reprezintă suportul, resortul eforturilor îndreptate către discutarea, cercetarea, construirea și implementarea programelor de dezvoltare comunitară etc., acestea ar fi următoarele: experiența, anumite principii, inovația, "moda". Elementul principal a fost reprezentat de realitatea socială însăși, altfel spus de experiența directă. Este inevitabilă utilizarea următoarei comparații: nimeni nu știe mai bine ca cei ce trăiesc în propria casă ce probleme au, nimeni nu poate afla, intui mai repede și cu mai multă claritate cauzele și, de asemenea, nimeni nu poate decide și acționa pentru îndepărtarea problemelor mai bine decât cei ce trăiesc în acea casă. Aceasta nu înseamnă în nici un caz autarhie, nu elimină recursul la diverși specialiști. Păstrând proporțiile și, mai ales, sesizând diferența esențială de complexitate și natură între problemele ce apar într-o casă și cele dintr-o comunitate, experiența arată cu putere că totul trebuie considerat în aceeași manieră și în cazul comunităților. Odată stabilită și observată dimensiunea acțională, directă, empirică, dimensiunea complementară, teoretică nu a întârziat să apară. Cel mai important și mai influent principiu în acest sens este principiul subsidiarității, funcțional îndeosebi în dimensiunea politică a existenței, dar cu întemeiere mult mai largă. Acest principiu stă la baza teoriei descentralizării și autonomiei locale. Oricâte succese a generat respectarea sa, trebuie să acceptăm că nici nu este posibil și, credem noi, nici dezirabil ca acest principiu să poată fi pus în practică în mod absolut. El este un deziderat de care putem încerca să ne apropiem dar fără a-l atinge vreodată în mod absolut. Pe scurt, acest principiu ar putea fi enunțat astfel: "nici o decizie nu trebuie luată la un nivel mai înalt decât este necesar". Deciziile, rezolvarea problemelor curente, obișnuite ce apar la nivel local trebuie realizate de către cei de acolo și nu de către foruri mai înalte. Un alt element important este reprezentat de ceea ce am numit inovație. Este o dimensiune complexă care implică participare, implicare, voluntariat, energie, devotament ș.a. Este vorba, de fapt, de potențarea dimensiunii empatică, a dorinței de a fi împreună cu ceilalți, dorința și nevoia de recunoaștere, tentația de a face mai mult și mai bine. În asemenea elemente stă, în fapt, forța societății civile, incluzând aici atât modalități formale cât și informale de acțiune, constituirea de asociații, crearea și derularea de proiecte etc. Cu riscul de a fi suspecțai de cinism, dar fără a face referire exclusiv ci doar preponderent la societatea românească, am include aici un ultim element ce intră în complexul factorilor ce determină orientarea către problema dezvoltării comunitare și anume "moda". Fără a intra în discutarea cauzelor care ne-au condus la situarea în această postură, în ceea ce privește domenii de orientare nouă chiar și în occident (ecologie, dezvoltare comunitară, asistență socială ș.a.), trebuie să recunoaștem că un aspect important îl reprezintă moda, atracția noului care conduce, o

vom spune, la instituirea unor forme care vor căuta să își construiască fondul.

II. Despre comunitate în general

1. Precizări terminologice. Diferențele accepțiuni ale termenului "comunitate"

Utilizarea termenului "comunitate" în limbajul cotidian a condus practic la o indeterminare a acestuia. Astfel, ori de câte ori cineva dorește să facă referire la o grupare de indivizi identificabilă prin caracteristici empirice și/sau teoretice, sfârșește prin a rosti cuvântul "comunitate". Aspectul este valabil atât pentru referiri la nivel micro cât și la nivel macro: comunitate locală, diverse comunități etnice, până la națiuni privite ca și comunități, și mai departe Comunitatea Europeană, Comunitatea Statelor Independente, comunitatea oamenilor de știință ș.a.m.d. Singurele elemente comune tuturor acestor realități desemnate prin același termen sunt existența, pe de o parte, a unui număr de indivizi și, pe de altă parte, a unor legături reale (uneori imaginare, cum vom vedea) între aceștia. În aceste condiții, nu este de mirare faptul că termenul se utilizează de multe ori și atunci când se au în vedere grupuri de indivizi aparținând altor specii. Este o consecință normală a utilizării excesive.

Dar atunci, ce înțelegem prin "dezvoltare comunitară"? Trebuie să găsim o rețetă abstractă care, plecând de la aceste elemente comune, să fie în măsură să asigure un progres? În virtutea cărei finalități? Singura concluzie ce ar putea să apară în acest context ar fi aceea că dezvoltarea comunității are drept mobil progresul unei entități abstracte și anume comunitatea în general. Fiind un nonsens, trebuie să căutăm o altă explicație.

Care ar fi însă principalele dimensiuni care pot servi la reliefarea comunităților în realitatea socială?

2. Complexitate și ambiguitate conceptuală

Câmpul terminologic specific sociologiei poate apărea uneori ca fiind foarte asemănător unui câmp de bătălie. Noi și noi concepte reclamă drept de cetate în defavoarea sau spre completarea altora. Se aduc continuu noi sensuri și interpretări și cu siguranță se vor mai aduce. Semn al naturii particulare a acestei științe (dinamica în plan conceptual fiind o consecință a efervescenței tematică), situația amintită nu este lipsită de capcane. În orice domeniu, lipsa noțiunilor, a vehiculelor adecvate informației conduce la imposibilitatea comunicării. Aceeași consecință apare, chiar dacă pe alte căi, și în cazul unei abundente extreme de concepte. Dacă pentru același lucru, fapt, fenomen fiecare

utilizează un alt termen sau dacă modalitățile de interpretare a unui concept anume nu sunt explicit asumate și exprimate, comunicarea este blocată. Practica sociologică a impus, în timp, o serie de canoane menite a reglementa demersurile. Delimitarea universului de discurs al fiecărei cercetări implică (nu numai în sociologie dar poate mai acut în cazul acestei științe) definirea strictă a conceptelor esențiale utilizate și/sau asumarea explicită a definiției acceptate.

Puține sunt conceptele sociologice atât de vag explicitate cum este cel de comunitate. În limbajul comun acest termen acoperă semantic o multitudine de realități ceea ce conduce finalmente la o nedeterminare a sa. Reprezentările generate de sintagmele prezentate puțin mai sus sunt atât de eterogene încât termenul nu are decât o relevanță îndoielnică. Translatat, preluat în limbajul sociologic de specialitate, termenul și-a păstrat caracterul vag, denotațiile multiple și prea puțin relevante.

Termenul de comunitate apare în mod pregnant în terminologia sociologică odata cu celebra lucrare a lui Ferdinand Tönnies "Comunitate și societate". Modalitatea de abordare a demersului, izomorfismul *gemeinschaft - gesellschaft* căruia îi corespunde cel referitor la voința organică - voința reflectată înscriu lucrarea respectivă în galeria celor clasice. Întâlnim, de asemenea, termeni cum ar fi *community, communauté* ș.a. care sunt utilizați la rândul lor foarte diferit în studiile sociologice.

Spre deosebire de situația din alte state, termenul "comunitate" nu are o utilizare foarte largă în limbajul curent în țara noastră. În SUA, de exemplu, utilizat în sens larg, termenul de comunitate desemnează cel mai adesea o realitate socială specifică, o zonă rezidențială care satisface nevoile curente de educație, recreere, aprovizionare, acțiune civică în structuri formale sau informale etc. Întrebarea care poate să apară în acest moment este următoarea: de ce să ne ocupăm de acest concept atât timp cât el desemnează o realitate care nouă ne este străină? În primul rând, această realitate nu ne este și nici nu ne poate fi străină. Comunitatea este o realitate în orice societate pe care istoria umanității ne-o relevă până astăzi. De exemplu, cea mai mică unitate administrativ-teritorială de la noi - satul este o formațiune acoperită în mare măsură de conceptul de comunitate. Utilizarea restrânsă a acestui termen nu poate conduce la negarea realității.

3. Definiție operațională

În definirea conceptului de comunitate pornim de la următoarele elemente:

- dimensiunea spațială;
- dimensiunea cantitativă;
- dimensiunea structurală;
- dimensiunea relațională;
- dimensiunea funcțională;
- dimensiunea temporală.

Definind comunitatea din punct de vedere morfologic, primele două coordonate pot fi tratate împreună, cu atât mai mult cu cât aceasta este reclamată și de relativitatea inerentă prezentă în evaluarea cuprinderii lor. Ce întindere ar trebui să ocupe o grupare umană pentru a putea fi numită comunitate? Răspunsul nu poate fi dat nici pe departe într-o formă numerică. Există mai multe tipuri de comunități iar fiecărui tip îi corespunde o dimensiune ce poate fi sesizată relativ ușor: comunitatea rurală - satul, comuna; comunitatea urbană - orașul și putem înainta până la aria geografică a unei regiuni, țări ș.a.m.d. Cum comunitatea, așa cum o înțelegem noi, este o realitate diferită într-un sens de toate acestea, vom spune că ea trebuie să fie cuprinsă într-un spațiu relativ restrâns, de la zonele mai restrânse ocupate de comunitățile situate în mediul urban și nedepășind dimensiunile unui sat. Formularea este suficient de vagă dar, ținând cont că definirea nu este epuizată doar prin această dimensiune, este suficientă pentru etapa actuală de definire. Realitatea arată că pot exista comunități chiar într-o clădire ceva mai mare, într-un cvartal de clădiri, în unele zone ale diverselor localități etc. Strâns legată de dimensiunea anterioară și inevitabil tratată în mod similar, dimensiunea numărului de indivizi ce pot forma o comunitate este la rândul ei relativ restrânsă, exemplul satului ca limită maximă fiind concludent. Aceste două dimensiuni sunt esențiale dar insuficiente pentru a putea defini o comunitate. Pentru a utiliza terminologia durkheimiană, densitatea materială nu reprezintă decât o condiție necesară dar nu și suficientă a existenței unei comunități. Este nevoie să existe o densitate morală sau, altfel spus, trebuie ca între indivizi să existe raporturi specifice, să interacționeze reciproc. Pentru a contura mai bine specificul comunității, este de preferat să apelăm mai întâi la exemple de grupuri care nu sunt comunități, înainte de a aduce exemple de comunități reale. De exemplu, mulțimea spectatorilor dintr-un stadion, deși îndeplinește condițiile de mai sus, nu este o comunitate, decât în limbajul cotidian la care am făcut deja referire. Este necesar să existe anumite raporturi și, de asemenea, acestea trebuie să fie persistente în timp, cum vom vedea mai jos.

În ceea ce privește compoziția grupării, aceasta trebuie să fie omogenă și vizăm aici mai multe criterii: apartenența etnică, confesională, nivelul de școlarizare, tipul școlilor absolvite, status-ul social moștenit, status-ul social dobândit, nivelul veniturilor, natura ocupației, nivelul

aspirațiilor. Toate acestea vizează raportarea la o grila axiologică comună iar termenul "omogenitate" trimite aici la preponderență și nu la exclusivitate.

Dimensiunea relațională vizează tipurile de raporturi ce se stabilesc (stabile) între membri comunității. Este vorba chiar de "densitatea morală" dar la un nivel care îl depășește pe cel ce vizează un minim de relații pentru a se vorbi de "societate". Vom înțelege mai bine natura acestor relații prin prisma următoarei dimensiuni.

Comunitatea îndeplinește anumite funcții în raport cu indivizii ce o compun. Funcțiile esențiale ale căror complexitate necesită o defalcare ulterioară sunt: de socializare și de control social. Ca instanță terțială de socializare, după familie și grupul de prieteni, alături de școală și într-o competiție cu mass-media, atribuțiile comunității pot fi cu ușurință intuite, nefiind necesară aici o explicitare amănunțită a lor (reglarea modului de interacțiune cu ceilalți, tipurile de comportament etc.). Controlul social reprezentând extrapolarea funcției de socializare într-un alt plan, cel al maturității.

În fine, pentru a întregi tabloul dimensiunilor ce ne pot permite definirea comunității, trebuie să ne referim la timp. Pentru a fi în măsură să răspundă dezideratelor anterioare, o comunitate trebuie să fie rezistentă în timp, să nu dispară după o singură generație.

În conformitate cu cele de mai sus, avansăm următoarea definiție: *o comunitate este o formațiune socială rezistentă în timp, reunind un număr relativ restrâns de indivizi umani cu background cultural și statusuri sociale asemănătoare, ce locuiesc pe o suprafață puțin extinsă, și între care există relații de cooperare bine stabilite și persistente, reușindu-se prin aceasta exercitarea unui control social eficient la nivelul grupului respectiv.*

4. Forme pseudo-comunitare de asociere

Într-o primă aproximare, gândul ne duce, atunci când căutăm un exemplu tipic de comunitate, la familie. Dacă facem referire la familie se pare că toate condițiile de mai sus sunt îndeplinite și totuși, este familia cu adevărat o comunitate? Răspunsul este negativ. Tipurile de relații ce se stabilesc în cadrul familiilor, existența unor sentimente aparte între membrii acesteia o fac să nu poată reprezenta o comunitate.

Dar grupurile ce se constituie la locul de muncă sau așa numitele comunități profesionale? Acestea îndeplinesc câteva dintre cerințele amintite, dar nu pot fi considerate decât *forme pseudo-comunitare de asociere*. Acestea trebuie să exercite o funcție asemănătoare comunităților, prin integrarea, controlul și sancționarea manifestărilor neconforme în interiorul corpului profesional respectiv. Existența și eficiența lor este în funcție de contextul social

general. La noi apare tendința de a considera că dacă există specialiști într-un domeniu sau muncitori specializați, ei pot fi grupați într-un "corp" profesional care este deseori numit "comunitate". În fapt, foarte puține sunt profesiile în care există o reală comunicare și solidaritate de "breaslă". Utilizarea termenului "breaslă" este semnificativă, etalonul fiind reprezentat de aceste instituții sociale care erau reale comunități, foarte puternic integrate, cu un specific aparte dat de faptul că membri ei aveau aceeași ocupație. Nu poate fi o simplă întâmplare faptul că o țară cum este Olanda a ajuns la asemenea performanțe, cu o societate care s-a constituit în timp, pe un suport dat tocmai de breslele și structurile diferitelor confesiuni.

5. Mobilitatea intercomunitară

Pentru ca o comunitate să își poată îndeplini cu succes funcțiile, orice membru al ei trebuie să fie constant în contact cu ceilalți. Întreruperea acestui contact pe perioade mari de timp, face ca indivizii în cauză să nu mai aparțină comunității pentru că aceasta nu își mai poate exercita controlul asupra lor. Marja de libertate a acestora poate crește în mod dramatic odată cu ruperea de comunitate.

Dacă ne referim la desprinderea de comunitate, putem spune că aceasta este perfect posibilă și absolut normală. Există pentru fiecare dorință, uneori și puțință, de a accede într-o altă zonă, de a urca în ierarhia socială. De cele mai multe ori aceasta implică și intrarea într-o altă comunitate. Orice comunitate are regulile ei stricte în funcție de care refuză pe unii și acceptă pe alții. Totul ține de modul în care individul se pliază sau nu pe normele (cerințele) respectivei comunități. Cine va dori să se integreze într-o anumită comunitate va avea grijă să îi cunoască și să îi respecte regulile (socializare anticipativă), pentru a fi acceptat. Există deci o mobilitate intercomunitară, după cum există fără îndoială și zone în care comunitatea, definită mai sus, nu există. Ce consecințe are acest ultim aspect, nu putem detalia aici.

Revenind, rezultă cumva că orice comunitate este o "turmă"? Conformitatea față de regulile comunității asigură posibilitatea indivizilor de a se păstra în interiorul comunității. Dar această conformitate nu este la fel de puternică (sau este astfel doar în cazuri limită) în cazul tuturor membrilor. Există unii situați în "centru", alții mai spre "periferia" comunității, marginalii, exclușii etc. Marja de libertate există, totul este să nu se depășească limita de excludere sau, la capătul opus, cea de stagnare. Înnoirea trebuie să fie o realitate pentru orice comunitate viabilă.

6. Intermezzo istoric

O dimensiune complementară dinamicii intercomunitare este reprezentată de dinamica tipurilor de comunitate

prezente într-o societate. Interesându-ne cazul României, ne vom limita doar la trecerea în revistă, la un nivel general a acestui secol, folosind ca repere temporale perioada antebelică, cea interbelică, perioada comunistă, respectiv cea post comunistă.

6.1. Perioada antebelică

În perioada antebelică, satul reprezenta comunitatea prin excelență. Fără îndoială, fiecare provincie istorică prezenta particularitățile sale dar generalizarea este totuși suficient de întemeiată. Economia era axată aproape în totalitate pe o agricultură neperformantă, cu o structură a proprietății ce polariza societatea în chip dramatic. De asemenea, în lipsa unor mijloace de comunicație care să poată produce o relativizare a distanțelor, se perpetua o anumită autarhie a așezărilor. În aceste condiții, pentru cei născuți în mediul rural, universul cunoscut se reducea aproape exclusiv la satul natal și aceasta pentru întreaga viață. Principala cale de ieșire dintr-o astfel de situație, educația (școala) era practic inaccesibilă mării majorități a populației din mediul rural.

Este în intenția noastră evidențierea importanței comunităților pentru orice societate ca verigi indispensabile în lanțul instituțiilor menite a menține entropia în limite care, o dată depășite, chiar dacă nu ar duce la disoluția societății ar conduce la o lipsă a coerenței acțiunii concertate a membrilor acesteia. Cu toate acestea, trebuie să facem precizarea că situația existentă în perioada antebelică (chiar dacă comunitatea era prezentă masiv ca realitate socială) s-a dovedit a fi una neprielnică societății românești în contextul evenimentelor de la mijlocul secolului. Este o condiție absolut necesară, pentru ca o societate să fie în măsură să se dezvolte în parametri care să o înscrie în rândul țărilor dezvoltate, prezența cuprinzătoare a comunităților în interiorul acesteia. Nu este însă și o condiție suficientă. Mai trebuie să existe și o diversificare crescută a acestora, fapt ce nu caracterizează perioada amintită, când satul era aproape singurul tip de comunitate prezent în țara noastră.

6.2. Perioada interbelică

Perioada interbelică aduce unele schimbări notabile în privința reformei școlare, a celei agrare, introducerea treptată a progresului tehnic, dezvoltarea rețelelor de comunicație, a mijloacelor de informare ș.a.m.d. Toate acestea au fost în măsură să amelioreze situația precedentă. Cele două decenii avute la dispoziție nu au fost însă suficiente pentru ca schimbările să fie extinse la scara întregii țări și pentru ca acestea să își poată produce efectele benefice pe termen lung. Acea perioadă a rămas în imaginarii colectiv ca una dintre cele mai faste perioade

traversate de țara noastră. În dimensiunea care ne interesează pe noi s-a resimțit o tendință de schimbare, ca efect al tuturor celorlalte transformări. Unele localități urbane, marea majoritate doar niște târguri, comune mai mari înainte, au început să capete un accent urban mai pronunțat. Noi forme de conviețuire se dezvoltă, cu un specific aparte față de sate. Apar structuri ce încurajează creația culturală și științifică. Apar, de asemenea, noi societăți de gândire, reviste în jurul cărora se agregă grupări ce promovează idealuri înalte. Dezvoltarea structurilor economice generează la rândul ei noi forme de agregare și diversifică treptele stratificării sociale. Legăturile dintre diversele localități se multiplică, satul însuși începând să se transforme timid. Deschiderea tinerilor către școală, contactul (indeobște mediat) cu noi și noi realități vin să formeze în sânul noilor generații categorii care tind către ceva diferit. Nici în acest plan nu s-a reușit să se înainteze prea mult. Schimbările în planul structurii comunitare la nivel național cer mult mai mult timp decât ne-a oferit istoria la acel moment. Comunitatea esențială a rămas tot satul. Comunitățile de meseriași, muncitori, mici proprietari, intelectuali nu au reușit să se consolideze astfel încât să putem vorbi de o reală diversificare comunitară.

Înainte de a trece la analiza perioadei comuniste din perspectiva comunitară trebuie amintit, fie și numai în treacăt aici, un element din perioada celui de al doilea război mondial. În această perioadă, România cunoaște o experiență pe care, cu distanțarea pe care o avem acum față de acele evenimente o putem considera drept relevantă din punctul de vedere al temei noastre. Ca o încercare (instinctuală în bună măsură) de a depăși situația amintită, de a transforma întreaga țară într-o imensă comunitate, mișcarea legionară poate fi considerată și ca o tentativă, este adevărat nefericită, improprie (ca orice efort de a transforma în mod artificial o societate), de depășire a dificultăților generate de structura comunitară prezentă atunci.

6.3. Perioada comunistă

Cât privește perioada comunistă, sunt aici o mulțime de elemente ce trebuie avute în vedere. Se constată în mod acut în prezent tendința de a considera comunismul drept generatorul tuturor relelor pe care le resimțim astăzi în societatea românească. Indubitabil, tendința este atât de răspândită pentru că este într-o foarte mare măsură întemeiată. În foarte mare măsură dar nu în totalitate. Cu siguranță, în absența comunismului, situația României ar fi fost cu totul alta. Experiența comunistă, deturnând România de la cursul firesc pe care se situa în perioada interbelică marchează în mod nefericit și pentru totdeauna istoria acestei țări și totuși comunismul a fost impus și altor țări din jur, fără să conducă la toate neajunsurile la care a condus în cazul nostru. Este aceeași sămânță sădită în soluri, în

condiții sociale diferite și care inevitabil a condus la roade diferite. Printre elementele ce diferențiau societatea românească, de cele cu care ne comparăm de obicei, se situează pe un loc important, aș spune chiar primordial, structura comunitară la nivel național, în acele țări existând o diferențiere comunitară mai accentuată decât la noi.

6.3.1. "Demiurgul" roșu

Ca instituire artificială, comunismul avea a se teme de toate formele de comunitate existente și trebuia să lupte cu acestea pentru a se putea instaura. Orice astfel de comunitate reprezenta un potențial pericol, un focar de rezistență. Instaurarea comunismului a coincis cu debutul unei lupte împotriva tuturor formelor de comunitate existente, în vederea dezagregării lor. În unele dintre țările apropiate lupta a fost dusă pe mai multe fronturi, fiecare tip de comunitate necesitând o strategie diferită. Forțele agresorilor erau astfel dispersate, eficiența acțiunilor acestora fiind simțitor diminuată. În țara noastră frontul a putut fi concentrat cu toată puterea împotriva unei singure redute, și aceasta fragilă în cele mai multe cazuri - satul românesc.

Două elemente au contribuit decisiv la victoria masivă a comunismului românesc: dislocarea unei mari părți a populației tinere de la sate și îndreptarea acestora către zone în care au fost amestecați și angajați în activitatea de industrializare și urbanizare forțată, și colectivizarea. Comunismul și-a arogat poziția de "demiurg" în privința reconfigurării comunitare a României în conformitate cu un aberant plan preconcept în care satul era sortit pieirii. Chiar dacă generic satul reprezintă un singur tip de comunitate, ca structură specifică, pe zone, regiuni putem identifica o varietate de subtipuri care diferă prin prisma obiceiurilor, valorilor împărtășite, practicilor etc. În aceste condiții, reunirea unor indivizi aparținând diferitelor subtipuri comunitare nu putea conduce la agregarea unor comunități asemănătoare, fie și numai ca tip generic, celor de proveniență. Legăturile stabilite între membrii noilor aglomerări erau de o cu totul altă natură decât cele dintr-o comunitate: backgroundul este diferit, elementele tradiționale în măsură să orienteze comportamentele de asemenea etc. Astfel s-au născut niște structuri sociale deformate. O dată cu trecerea timpului, aceste diformități s-au accentuat prin încercări cum ar fi aceea de generalizare a blocurilor de locuințe ca habitat.

6.4. Perioada post-comunistă

Anul 1990 a găsit România într-o situație dezastruoasă din punct de vedere comunitar. Oarecum paradoxal, satul este și acum comunitatea prin excelență în țara noastră. Una mult modificată față de altă dată și, în general, nu în

bine. Comunismul și-a pus puternic amprenta asupra satului. Populația este puternic îmbătrânită existând o perspectivă sumbră. Tinerii care nu s-au putut stabili în orașe dar care resimt ca oprimentă viața în mediul rural după ce au trăit în timpul școlii la oraș, caută să transfere ceva din mediul la care se raportează în mediul în care trăiesc. Ei au tendința de a refuza într-o anumită măsură modelul cultural tradițional, chiar în formele sale mutante pe care le prezintă acum. Satul, ca și comunitate, în forma sa actuală este amenințat și de alte fenomene cum ar fi tendința sesizabilă de reîntoarcere în sat a unora dintre cei care au plecat de mult. Constrângerile de natură economică au forțat pe mulți să reia legăturile cu localitățile natale, cu mediul rural în general, fie devenind agricultori de sfârșit de săptămână fie părăsind orașul. Toți aceștia aduc la sat concepții, deprinderi, convingeri, obișnuințe specifice altui mediu, care nu au cum să nu vină în contradicție cu cele prezente la sat. Acestea vor trebui să construiască în timp o cale comună care să implice modificarea fiecăreia într-o măsură mai mare sau mai mică. Nu avem intenția de a introduce aici judecăți de valoare. Ele nici nu își au locul, de altfel. Nu ne încercăm nici tentația de a hiperboliza satul românesc și de a propovădui reîntoarcerea la comunitatea de tip tradițional. Această întoarcere în timp nu este nici dezirabilă și nici posibilă.

Cât privește orașele, problema este încă și mai acută. Maniera nenaturală în care acestea au apărut și s-au dezvoltat le marchează profund. Blocurile de locuințe, realitate quasiprezentă în toate orașele, au dat naștere unor grupări umane care nu au aproape nimic comun cu comunitățile reale. În foarte multe astfel de clădiri regăseam în 1990 adevărate eșantioane reprezentative ale populației României ca origine, nivel de pregătire, ocupație ș.a.m.d. În aceste condiții, nu are cum să existe un limbaj comun între cei ce locuiesc pe suprafețe foarte restrânse cum sunt scările de bloc. Fiecare caută să se izoleze într-o formă sau alta cât mai mult de ceilalți. În aceste condiții, chiar dacă trăiesc în proximitate un număr mare de ani, indivizii rămân străini unii față de alții neexistând premisele apariției și dezvoltării relațiilor caracteristice unei comunități. Raportarea nu se mai face la cei din jur ci la o proiecție abstractă, care îi include pe cei situați pe aceleași coordonate sociale.

Comunitatea, cum arătam, reprezintă totuși o verigă indispensabilă oricărei societăți. În cazul în care formele pe care le capătă nu sunt în măsură să asigure îndeplinirea funcțiilor ce-i revin, este imperios necesar ca alte instituții să preia respectivele sarcini. Familia, ca cea mai asemănătoare comunității, preia îndeplinirea acestor funcții. Caracteristicile ei nu îi permit însă să le îndeplinească decât în forme atenuate, fapt în măsură să genereze disfuncții la nivel macrosocial. Sentimentele existente între membrii unei familii fac ca socializarea ce ar trebui să fie realizată la nivelul comunității să reprezinte, în fapt, o accentuare a

elementelor socializării realizate în familie. Posibilitățile foarte reduse de verificare a practicilor în contact real cu cei asemănători, altfel spus raportarea la o comunitate ipotetică, conduc la imposibilitatea conturării unui model coerent de acțiune comună.

Nici alte forme de asociere care prezintă unele din elementele comunității, cum ar fi asociațiile profesionale, cele ce reunesc membrii aceleiași confesiuni (cu un plus aici pentru mediul rural) nu sunt astăzi la noi în măsură să își exercite influența benefică în privința conturării unor atitudini și comportamente acceptate de cei mai mulți, structurate în conformitate cu principii obiective în raport cu scopurile vizate.

Există unele semne timide de reintrare în normal atât din perspectiva comunităților, cât și a asociațiilor profesionale, de exemplu. În privința primelor se observă o tendință de ocupare a zonelor rezidențiale în funcție de venituri, cei cu venituri mai mici părăsind zonele centrale și îndreptându-se către periferie, iar cei de la periferie, care nu mai pot face față cheltuielilor din mediul urban, migrând către zone rurale. În privința asociațiilor profesionale, acestea au apărut din punct de vedere formal și caută într-o oarecare măsură să își îndeplinească obiectivele statutare, fără a reuși deocamdată prea mult. Este totuși un prim pas necesar în direcția asumării funcțiilor ce le revin pentru impunerea unor standarde profesionale ș.a.m.d.

CUPRINS:

- I. Obiective
- II. Ideea de dezvoltare comunitară și comunitarism
- III. Riscul ideologiei
- IV. Dezvoltarea comunitară în spațiul socio-cultural românesc
  - Participare socială
  - Relația individului cu statul
- V. Dezvoltarea comunitară și politicile sociale. Cadrul teoretico-metodologic de analiză din perspectiva dezvoltării comunitare

I. OBIECTIVE

"Schimbarea în valori ce a avut loc în ultimii ani implică un nou contract între cetățeni și stat conform căruia cetățeanul nu va mai fi redus la un simplu contribuabil ci va oferi el însuși anumite servicii în domenii și forme cu un caracter mixt public-privat".

În fața acestui imperativ, România pare să aibă nevoie de o nouă abordare a politicilor sociale, de o nouă modalitate de rezolvare a problemelor sociale care să depășească vechile paradigme, fie ele socialiste sau liberale și care să încorporeze o nouă dimensiune, aceea a participării comunitare.

Ideea de dezvoltare comunitară este relativ nouă pentru România și reprezintă o provocare importantă pentru vechile modalități de rezolvare a problemelor. Ea și-a demonstrat deja eficiența în Vestul Europei și America și este în momentul actual ideea dominantă pe baza căreia se construiesc politicile sociale din țările lumii a treia.

De aceea, ne propunem, în primul rând, o descriere a modului în care ideea dezvoltării comunitare a luat naștere și s-a concretizat în spațiul social occidental, demers care ne poate ajuta să înțelegem caracteristicile contextului social care a făcut posibilă apariția ei și modul în care a fost aplicată.

În al doilea rând, o trecere în revistă a comunitarismului, a noutăților pe care le aduce în istoria ideilor este de natură să integreze cunoașterea segmentară a dezvoltării comunitare.

Iar nu în ultimul rând ne vom raporta critic la abordarea dezvoltării comunitare încercând să evidențiem (urmând demersul lui Gary Craig (1998)) riscul ideologiei care pare să însoțească această abordare.

Plecând de la ideea că "dezvoltarea comunitară poate fi efectivă numai în urma unei analize profunde a contextului ideologic, politic și economic în care operează"² ne propunem un demers în cadrul căruia să analizăm contextul în care ideile dezvoltării comunitare se pot aplica, bazându-ne pe câteva dimensiuni pe care le vom identifica pe parcursul primei părți a acestei analize.

¹ P. Flora (ed.), "Growth to Limits", Walter de Gruyter, Berlin, 1986, p XXIX

² Gary Graig, "Community Development in a Global Context" în "Community Development Journal", 3/1998

Construcția unui cadru teoretico-metodologic de analiză la nivel comunitar constituie o modalitate de înțelegere a unui tip de cercetare în cadrul acestei abordări ce poate fi aplicată pentru spațiul românesc.

II. IDEEA DE DEZVOLTARE COMUNITARĂ ȘI COMUNITARISMUL

Originile ideilor de dezvoltare comunitară, participare, acțiune comunitară sunt oarecum neclare, diferiți autori legând conceptul de evenimente sau probleme sociale diferite.

În spațiul american, conceptul de acțiune comunitară a făcut parte integrantă din programul "Marea Societate" al administrației Johnson elaborat în anii '60.

Michael Harrington, unul dintre membrii echipei care a conceput acest program, explicând modul în care a fost conceput războiul antisărăcie, amintește ideea de dezvoltare comunitară în legătură cu abordările legate de delincvența juvenilă, considerând originile ei legate de acest tip de problemă socială.

La rândul lor, Ted Gaebler și David Osborne consideră că dezvoltarea comunitară a însemnat inițial acțiune comunitară, aceasta luând naștere ca urmare "a percepției existenței unei rupturi între administrație și comunități, ... mișcările comunitare fiind animate de credința comună că adevăratul control asupra vieților personale fusese încredințat megainstituțiilor societății: guvern, corporații de afaceri etc"³.

Astfel, în anii '60 o mișcare comunitară se formase pentru a controla sistemul de protecție socială, o altă a chiriașilor încerca să controleze politicile în domeniul locuirii, mai multe vecinătăți se organizau pentru a obține control asupra dezvoltării urbane și serviciilor publice.

În opinia acelorași autori ai "Reinventării guvernării", statul a început să răspundă acestor acțiuni sociale construind politici orientate comunitar, astfel încât, în 1995 programe orientate comunitar se desfășurau în Statele Unite în mai mult de 300 de orașe, peste 18 000 de grupuri comunitare ("neighborhood watch") cu aproximativ un milion de membri lucrau cu forțele locale de poliție cu intenția de a preveni delincvența.

Alți autori leagă originea conceptului tratat aici de mișcările ecologiste de la sfârșitul anilor 60⁴.

Totuși, cei mai mulți teoreticieni ai dezvoltării comunitare sunt de părere că originile acestei abordări aparțin

programului "Marea societate". Oficiul pentru Oportunitate Economică creat pentru a desfășura războiul antisărăcie cerea ca oamenilor săraci să li se dea posibilitatea de participare în planificarea și monitorizarea serviciilor comunitare. Astfel, războiul antisărăcie a fost purtat de către diviziuni ale Programului de Acțiune Comunitară în aproape o mie de orașe urmărindu-se prin crearea unor "echipe de consultanți" formate din rezidenți ai comunității trei obiective importante:

- oferirea unei oportunități clienților serviciilor publice de a avea un cuvânt de spus în ceea ce privește oferta de servicii (intenția era de a realiza o redistribuire a puterii, astfel încât deținătorii acesteia să renunțe la anumite privilegii deținute prin poziția în organizație);
- creșterea suportului comunității pentru munca realizată de către serviciile publice;
- îmbunătățirea serviciilor oferite de către organizațiile guvernamentale.

Studiile desfășurate pentru a înțelege funcționarea acestor unități au demonstrat un relativ eșec al acestora. Astfel, Burry (1981), Brill (1971), Moynihan (1970) consideră că acest eșec s-ar datora câtorva motive:

- reprezentanții agențiilor guvernamentale au opus o rezistență opiniilor cetățenilor, considerând că sugestiile lor erau naive, bazate pe o slabă informare, fără calități practice;
- obiectivele agențiilor guvernamentale erau deseori atât de vagi, astfel încât consultanții nu dispuneau de criterii clare pentru alegerea între planuri alternative de acțiune;
- membrii grupurilor de consultanță aveau deseori dificultăți în înțelegerea programelor datorită lipsei de cunoștințe profesionale.

Ei preferau să se confrunte cu autoritățile în timp ce activitățile comunitare erau conduse de membrii clasei mijlocii ale căror opinii nu coincideau cu cele ale consultanților.

Moynihan precizează chiar că președintele Johnson a regretat modul rapid în care a încercat să introducă ideea de participare comunitară oferind puțin suport programului în perioada războiului din Vietnam. În același timp, Moynihan consideră că, în fapt, guvernul american nu a fost sigur asupra a ceea ce încerca să realizeze: "avea o teorie despre valoarea participării segmentelor sărace ale populației dar nu avea și mijloacele necesare punerii ei în practică"⁵.

Deși mai mulți autori împărtășesc această idee a eșecului participării comunitare în cadrul programului "Marea Societate", pe termen lung însă rezultatele au fost foarte importante. Astfel, segmentele sărace ale populației au învățat pentru prima oară noi roluri sociale, au căpătat

³ Ted Gaebler, David Osborne, *Reinventing Government*, Plume, NY, 1992

⁴ Peter Marris, "Community Planning and Conceptions of Change", London, Routledge and Keagan Paul, 1982

⁵ Moynihan, în "Community Development Journal", 1/1998

experiență în relația cu autoritățile reușind să se organizeze ulterior prin propriile forțe.

În spațiul european, autorii englezi revendică și ei ideea de dezvoltare comunitară considerând că, din punct de vedere cronologic, programe de dezvoltare comunitară au fost realizate în Anglia înaintea programului "Marea societate". Astfel, în timp ce ideea abia prindea contur în America, în Anglia exista deja "Community Development Journal" în 1965, revistă care dezbătea valențele practice ale participării și dezvoltării comunitare⁶.

În ciuda acestor ușoare divergențe de opinie cu privire la originea dezvoltării comunitare, este evident că ea a însoțit politicile sociale elaborate în anii '60 atât în spațiul american, cât și în cel european, fiind considerată, în principal, o modalitate de dezvoltare prin abordarea problemelor la nivel local.

Comunitarismul

Ideile ce s-au conturat începând din deceniul șase, au fost sintetizate de către Amitai Etzioni în lucrarea "Spiritul comunității", autorul încercând mai mult decât o abordare teoretică, și anume crearea unei mișcări sociale cu o nouă ideologie, comunitarismul.

*"Mișcarea comunitaristă este o mișcare ecologistă dedicată schimbării în bine a mediului social, moral și politic, prin schimbarea valorilor, stărilor de fapt și politicilor publice."*⁷

Axiomele abordării sale pleacă de la realitatea socială americană dar pot fi ușor generalizabile printr-o abordare critică. Astfel, el consideră că

- o nouă ordine morală, socială, publică, fără puritanism sau opresiune este posibilă;
- oamenii pot locui din nou în comunități fără a se transforma în "vigilenți" și fără a deveni ostili unul altuia;
- asumarea de responsabilități crescute nu este o modalitate de a limita drepturile indivizilor, dimpotrivă, "mai multe drepturi înseamnă mai multe responsabilități";
- acțiunea intereselor particulare poate fi echilibrată de către comunități puternice.

Așadar, comunitarismul încearcă să echilibreze respectarea drepturilor individuale cu asumarea responsabilităților sociale. În timp ce în Albania, China sau Japonia comunitarismul luptă pentru exprimarea drepturilor individuale și eliminarea obligațiilor impuse de comunitate, în Vestul Europei, "caracterizat de un individualism excesiv, este nevoie de căldura comunității pentru a face loc relațiilor interumane"⁸.

Etzioni este de părere că este posibilă o *construire a comunității care să se bazeze pe stat, cu condiția ca implicarea statului să fie cât mai puțin intruzivă*.

Analizând contextul acestei noi mișcări, Etzioni, realizează o radiografie a societății americane din perspectiva studiilor întreprinse în anii '90. Ele demonstrează *așteptări foarte mari din partea comunității asociate însă, cu un simț foarte slab al responsabilității față de comunitatea locală și națională*. Astfel, el folosește două exemple pentru a descrie atașamentul la cele două tipuri de comunități: locală și națională. Studiile⁹ au demonstrat faptul că cei mai mulți americani au aprobat desfășurarea de forțe americane în Panama și Golful Persic dar nu au fost dispuși să servească ei înșiși în forțele armate sau să aibă rude implicate.

Pe plan local, cei mai mulți tineri se așteaptă să fie judecați în fața unui tribunal cu jurați, dar nu sunt dispuși să facă ei înșiși parte dintr-un astfel de tribunal. Un astfel de dezechilibru între drepturi și responsabilități este foarte vechi, unii autori sugerează chiar că este o trăsătură a Americii.

Plecând de la aceste concluzii de cercetare, Etzioni formulează "Agenda în patru puncte asupra drepturilor și responsabilităților" care reformulează relația între drepturi și responsabilități care pentru societatea americană pare să fie dezechilibrată.

Reinventarea a noi drepturi, atâta vreme cât în spațiul american s-a făcut trecerea de la "pot să fac ce vreau dacă nu rănesc pe altcineva" la "pot să fac ce vreau pentru că am dreptul să o fac". Libertarienii radicali consideră, de exemplu că oamenii nu trebuie să fie obligați să poarte centuri de siguranță pentru că au dreptul să facă orice cu viața lor. Aceste poziții radicale îl fac pe Etzioni să afirme că:

- drepturile presupun și responsabilități, și chiar că
- există responsabilități fără drepturi, de exemplu aceea pe care trebuie să ne-o asumăm față de un viitor curat din punct de vedere ecologic
- drepturile existente trebuie ajustate cu grijă din perspectiva binelui comunitar, siguranței publice, serviciilor de sănătate.

Pentru Amitai Etzioni, comunitarismul reprezintă o nouă energie politică, în cadrul căreia protectorul interesului comun sunt cetățenii. Dat fiind faptul că "puterea grupurilor de interese nu se bazează pe abilitatea acestora de a servi majoritatea cetățenilor" ci pe faptul că "aceștia sunt în majoritatea timpului inactivi"¹⁰ este necesar un efort social major pentru realizarea unui pachet de reforme care să reducă rolul intereselor particulare în interiorul guvernelor locale și naționale.

⁶ Craig, G, op cit, p28

⁷ Etzioni, A, "The Spirit of Community", Fontana Press, 1995, p 21

⁸ Etzioni, op cit, p 23

⁹ Etzioni, op cit, p30

¹⁰ Etzioni, A, The Spirit of Community, Fontana Press, 1995

În cadrul acestui demers, *cețetenii trebuie să fie informați, să înțeleagă modul în care interesele particulare se structurează și acționează, să se organizeze pe plan local, regional și național.*

În cadrul Platformei comunitariste, Etzioni face constatarea că *diversele comunități de întrajutorare din societatea americană tind să devină lipsite de norme, centrate pe propriul interes, conduse de lăcomie, interese particulare și dorință de putere.* Din acest motiv, principiul echilibrului între individ și grup, drepturi și responsabilități, individ și stat, piață, societatea civilă ar trebui să fie, în concepția autorului o permanentă încercare.

Procesul de construire a comunității presupune ca cele mai vulnerabile comunități să se bazeze pe cele mai puternice atunci când nu sunt capabile să rezolve, pe cont propriu responsabilitățile ce le revin. Aceasta înseamnă însă, că *guvernarea ar trebui nu să caute să înlocuiască comunitățile locale, ar trebui să le împuternicească prin strategii suportive și asistență.*

Etzioni constată că "există o mare nevoie de studiu și experimentare a utilizării creative a structurilor societății civile și cooperării public-privat, mai ales în ceea ce privește serviciile sociale"¹¹.

În sprijinul ideilor lui Etzioni, Mc Knight¹² sintetizează diferența între serviciile profesionale și asociațiile comunitare (familie, biserică, vecinătate, organizații voluntare). în favoarea comunităților care:

- sunt mai devotate membrilor lor decât serviciile clienților lor;
- înțeleg mai bine problemele locale;
- rezolvă problemele în timp ce organizațiile guvernamentale distribuie servicii;
- oferă îngrijire, nu servicii;
- sunt mai flexibile, mai creative;
- sunt mai ieftine;
- creează standarde de comportament;
- se concentrează pe capacități, nu pe deficiențe.

III. RISCUL IDEOLOGIEI

În ultimii ani, interesul pentru comunitate și dezvoltare comunitară a crescut la nivel local, național și internațional.

Astfel, Partidul Laburist din Anglia expune ideile lui Etzioni (Anderson, Davey, 1995), Consiliul Europei încearcă să dezvolte strategii la nivel comunitar pentru cele mai sărace segmente ale populației.

Țările din sudul Africii încearcă să construiască pentru prima dată o politică de dezvoltare comunitară la nivel național.

Human Development Report (UNDP, 1993) consideră că "participarea indivizilor devine problema centrală a timpului nostru", iar Banca Mondială consideră că participarea comunitară poate constitui un mijloc pentru asigurarea dezvoltării țărilor lumii a treia pentru a ajunge la cele mai sărace segmente ale populației în modul cel mai eficient.

Mayo în 1994 remarca faptul că "există un sprijin oficial pentru participarea comunitară și dezvoltarea comunitară de la agențiile internaționale până la guvernarea locală și națională dar nu și un ajutor pe măsură pentru organizațiile comunitare care și-au mobilizat eforturile în această direcție."

Cărui fapt se datorează totuși acest succes al dezvoltării comunitare?

În opinia lui Gary Craig datorită confuziei ideologice care le caracterizează, ideile de dezvoltare și participare sunt revendicate atât de partidele de dreapta cit și de cele de stânga. Dreapta politică care susține retragerea statului din economie promovează ideea de dezvoltare comunitară în numele libertății individuale în timp ce stânga politică argumentează "împuternicirea săracilor" ca fiind drumul către libertate.

Aceste proiecte politice au implicații diferite pentru dezvoltarea comunitară.

De exemplu, în Marea Britanie s-au dezvoltat foarte multe strategii antisărăcie în relație cu dezvoltarea comunitară și participarea săracilor. "Aceste strategii pot fi considerate admirabile dar pot fi gândite și ca un mijloc de a reduce fondurile pentru servicii ascunzând acest fapt în spatele retoricii voluntarismului și implicării comunitare. A te ajuta singur înseamnă modalitatea de participare democratică în stânga politică, dar și servicii sociale ieftine în dreapta politică. Fiecare partid politic din Marea Britanie încearcă să se prezinte ca partidul familiei și al comunității asumându-și limbajul împuternicirii ca parte a moștenirii ideologice"¹³.

În concepția lui Gary Craig, atracția comunitarismului pare să conștientizeze în abilitatea sa de a satisface o arie largă de agende politice.

Probleme ca egalitatea, reciprocitatea, respectarea demnității umane, dreptul de a participa la decizii pot deveni simple elemente ale unei ideologii, dezvoltarea comunitară poate fi "un mijloc de a ajuta oamenii să-și adapteze stilul de viață la schimbările politice care se impun prin

¹¹ Etzioni, op cit, p 26

¹² în T. Gaebler, D Osborne, op cit, p253

¹³ Gary Craig, op cit, p 25

intermediul unor forțe politice preocupate foarte puțin de nevoile și dorințele lor".

Gary Craig concluzionează că "Zvonurile despre moartea soluțiilor colective la problemele sociale și politice au fost exagerate", parafrazându-l pe Mark Twain.

Uneori, asistenții sociali care lucrează în domeniul comunitar sunt chemați de către agențiile guvernamentale să contribuie la managementul proceselor de schimbare economică deși sarcina lor nu este să ajute individul să se adapteze insecurității provocate de deciziile lor. În Marea Britanie, filosofia politică derivă din sloganul "Gândește global, acționează local" care demonstrează faptul că procesele care se manifestă la nivel local sunt consecințe ale deciziilor luate departe de aria locală.

Pe de altă parte, Craig, Mayo, (1995), consideră o realitate faptul că economia de piață a eșuat în încercarea de a oferi beneficii semnificative majorității populației. "Abordările economiei libere" au fost o modalitate de a crește sărăcia și excluderea socială și strategiile asociate de ajustare structurală au exacerbât problema nevoilor nerezolvate în cele mai sărace țări. Tocmai de aceea, dezvoltarea comunitară poate fi o soluție într-un context confruntat cu globalizarea puterii economice, extinderea sărăciei, hegemonia pieței libere, creșterea conflictelor rezultate din combinații de rasă, frontiere, cultură, religie, globalizarea și realinierea puterii politice, dezvoltarea rapidă a comunicării globale.

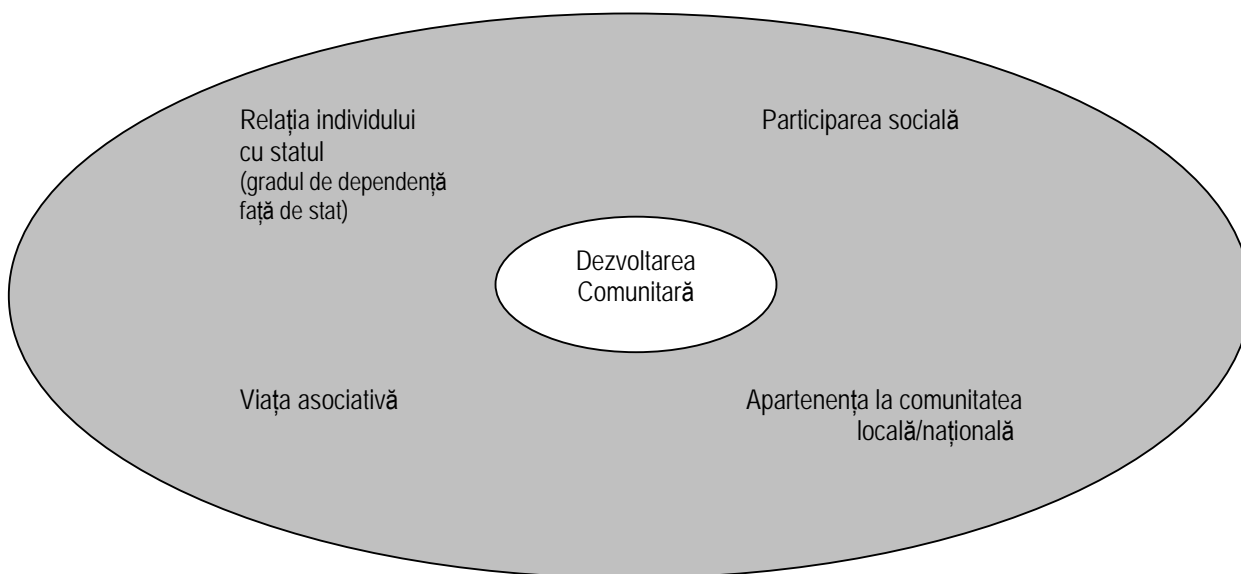
Așadar, în ciuda problemelor relaționate cu revendicarea ideilor comunitariste, dezvoltarea comunitară este:

- metodă de a lucra cu oamenii care pornește de la nevoile și aspirațiile acestora;
- provocare la formele existente ale organizării politice care se bazează pe organizarea centralizată;
- provocare într-o lume postmodernă în care valorile dreptății, solidarității, cetățeniei și societății fără clase sunt amenințate ca urmare a restructurării economice și a fragmentării statului bunăstării, insecurității și competiției în numele libertății individuale¹⁴ (Williams, Hewitt, 1994).

IV. SPAȚIUL SOCIO-CULTURAL ROMÂNESC ȘI DEZVOLTAREA COMUNITARĂ

Demersul nostru de până acum a evidențiat câteva dimensiuni importante relaționate cu dezvoltarea comunitară din perspectiva cărora vom analiza contextul socio-cultural românesc, și anume

- relația individului cu statul, gradul de dependență față de stat, capacitatea de asumare a responsabilităților individuale;
- participarea socială, principalul element al dezvoltării comunitare;
- dimensiunile vieții asociative;
- identificarea cu comunitatea locală și națională, modalități de raportare la acestea.

¹⁴ Williams, Hewitt, Community Development Journal, 3/1998

Participarea și acțiunea socială

Participarea socială reprezintă cel mai important concept asociat cu dezvoltarea comunitară.

De aceea am considerat necesară o analiză a participării sociale folosind o scală cumulativă Gutman în intenția de a răspunde la întrebarea: care este participarea efectivă și potențialul de participare socială a indivizilor în spațiul socio-cultural românesc?

Indicatorii¹⁵ considerați sunt:

- participarea la acțiunea socială prin semnarea unei petiții
- participarea la un boicot
- participarea la demonstrații legale
- participarea la greve ilegale
- participarea la acțiunea socială prin ocuparea unor clădiri sau fabrici

Indicatorii incluși în analiză au fost mășurați pe o scală ordinală:

1. Am participat
2. Aș putea să particip
3. Nu aș participa niciodată

Distribuțiile simple de frecvență indică, într-o primă etapă a analizei, o slabă participare socială chiar pentru cele mai simple forme ale acțiunii sociale: demonstrații legale, petiții (11,1%) și neparticipare cvasitotală în cazul celor mai agresive forme: greve ilegale (90,7%), participare prin ocuparea unor clădiri (95,01%).

Disponibilitatea de participare este ceva mai ridicată, așa cum de indică primii doi indicatori: 37,5% în cazul demonstrațiilor și 35,7% pentru petiții fără a demonstra totuși, posibilitatea unei implicări sociale puternice.

Pentru a înțelege însă modalitatea de articulare internă a datelor, am recurs la construcția scalei cumulative Gutman. Opțiunea pentru acest tip de scală este motivată de calitățile acesteia care constau în identificarea "criteriilor de interpretare a atitudinilor subiecților investigați, a unor tipologii, scala având, totodată, o mare putere de predicție"¹⁶.

Scalograma a fost construită prin ordonarea indicatorilor după gradul de dificultate și a subiecților în funcție de gradul de favorabilitate, astfel încât ierarhia inițială s-a modificat:

- participarea la demonstrații legale;
- semnarea unei petiții;
- participarea la un boicot;
- participarea la greve ilegale;
- ocuparea unor clădiri sau fabrici.

În examinarea gradului de acceptabilitate a scalei, am recurs la calcularea coeficientului de reproductibilitate, analiza distribuțiilor marginale și analiza modelului de erori.

Prin utilizarea tuturor categoriilor de răspuns nu s-a putut obține un model acceptabil, coeficientul de reproductibilitate fiind de 0,75. S-a procedat, în consecință, la recodificarea scalei de răspuns, obținându-se două categorii: participare și neparticipare.

Coeficientul de reproductibilitate calculat pentru întregul eșantion este de $0,96 > 0,90$ (0,90 fiind limita minimă acceptată) ceea ce indică existența unei scale cumulative

$$\Sigma Re=0,383$$

$$E (\text{nr erori teoretice}) = 0,383 \cdot 1000 = 383$$

$$CRs (\text{coeficientul de reproductibilitate prin șansă}) = 0,93$$

$$CR > CRs > 0,90$$

Coeficientul de reproductibilitate prin șansă este necesar pentru a putea accepta fără rezerve existența scalei cumulative (numărul de erori observate trebuie să fie mai mare decât numărul de erori rezultate din distribuțiile marginale).

¹⁵ datele provin din cercetarea Valori Fundamentale, ICCV, 1997

¹⁶ Mărginean, Ioan, Măsurarea în sociologie, Ed Științifică și Enciclopedică, București, 1984

Analiza distribuțiilor marginale

MODELE DE RĂSPUNS	NR ERORI	FRECVENTE					VALOAREA
		1	2	3	4	5	R
++++	0	487	468	143	93	49	0,0001
+ - + + +	1	487	532	143	93	49	0,0001
+ + - + +	1	487	468	857	93	49	0,0009
+ + + - +	1	487	468	143	907	49	0,001
+ + + + -	0	487	468	143	93	951	0,002
+ - - + +	2	487	532	857	93	49	0,001
+ - + - +	2	487	532	143	907	49	0,001
+ - + + -	1	487	532	143	93	951	0,003
+ + - - +	1	487	468	857	907	49	0,008
+ + - + -	1	487	468	857	93	951	0,017
+ + + - -	0	487	468	143	907	951	0,028
- + + + +	1	513	468	143	93	49	0,0001
- - + + +	2	513	532	143	93	49	0,0001
- + - + +	2	513	468	857	93	49	0,0009
- + + - +	2	513	468	143	907	49	0,001
- + + + -	1	513	468	143	93	951	0,003
+ + - - -	0	487	468	857	907	951	0,16
+ - + - -	1	487	532	143	907	951	0,031
+ - - - +	1	487	532	857	907	49	0,009
- - - + +	2	513	532	857	93	49	0,001
- + - - +	2	513	468	143	907	49	0,001
- - + - +	2	513	532	143	907	49	0,001
- - - - +	1	513	532	857	907	49	0,01
- - - + -	1	513	532	857	93	951	0,02
- - + - -	1	513	532	143	907	951	0,03
- + - - -	1	513	468	857	907	951	0,17
+ - - - -	0	487	532	857	907	951	0,19
- - - - -	0	513	532	857	907	951	0,2
+ - - + -	1	487	532	857	93	951	0,01
- + - + -	2	513	468	857	93	951	0,01
- - + + -	2	513	532	143	93	951	0,03
- - + + -	2	513	468	143	907	951	0,003

Ultimul criteriu de judecare a plauzibilității modelului cumulativ este reproductibilitatea itemilor participării la decizie (măsura în care fiecare item poate fi reprodus din scorul total).

	CR
Participarea la demonstrații legale	0,99
Semnarea unei petiții	0,90
Participarea la un boicot	0,98
Participarea la greve ilegale	0,98
Ocuparea unor clădiri sau fabrici	0,98

Ponderea erorilor pe categorii de răspuns

	răspuns favorabil	răspuns nefavorabil
Participarea la demonstrații legale	0,002	0
Semnarea unei petiții	0,23	0,01
Participarea la un boicot	0,20	0,07
Participarea la greve ilegale	0,21	0,004
Ocuparea unor clădiri sau fabrici	0,25	0,17

Rezultatele testelor ne îndreptătesc să acceptăm modelul scalei cumulative și să procedăm la elaborarea unei tipologii.

Participantul activ

- are o viață asociativă moderată redusă la asociațiile profesionale;
- are o satisfacție scăzută față de guvernare;
- consideră ca obiectiv prioritar pentru România, consultarea și creșterea puterii de decizie la locul de muncă și în comunitățile locale dar și îmbunătățirea imaginii comunităților locale;
- se identifică puternic în primul rând cu comunitatea locală din care face parte și, în al doilea rând, cu cea națională;
- caracteristicile individuale: vârstă până în 35 de ani, grad de instrucție mediu, o profesie cu venituri medii și peste medie.

Participantul moderat

- are și el o viață asociativă moderată dar este mai activ decât primul tip în privința implicării în partide;
- satisfacția față de guvernare este mai ridicată, situându-se în zona mulțumit;
- își dorește comunități mai frumoase, dar participarea la luarea deciziilor ocupă un loc secundar;
- zona geografică cu care se identifică este, în primul rând, comunitatea națională și, în al doilea rând, cea locală;
- caracteristici individuale: vârstă medie, categorie mixtă din punctul de vedere al gradului de instrucție pe de o parte grad de instrucție ridicat, profesii și studii superioare sau nivel mediu de muncă non-manuală (funcționari, maiștri), pe de altă parte muncitori calificați cu venituri medii.

Pasivul

- viața asociativă mai puternică în cea ce privește asociațiile agricole și religioase;
- nu simte nevoia participării la luarea deciziilor, obiectivul îmbunătățirii imaginii localităților este secundar;
- realizează o puternică identificare cu comunitatea națională;
- caracteristici individuale: grad de instrucție scăzut, profesia de muncitor sau agricultor, venituri scăzute și foarte scăzute.

Participantul activ, cel care își manifestă în cea mai mare măsură disponibilitatea de participare socială, este categoria cea mai redusă ca pondere în cadrul eșantionului (4,2%). El corespunde profilului celui care este nemulțumit de situația de fapt dar este, în același timp, dispus să participe la schimbarea ei.

Participantul moderat (25,7%) însă, este cel care se implică în viața politică și se identifică într-o mai mică măsură cu comunitatea din care face parte.

Pasivul, cu ponderea cea mai ridicată (49,9%), este cel nemulțumit de starea de fapt, de obicei aflat în sărăcie, care nu simte nevoia participării la luarea deciziilor și nici a implicării de orice fel.

Relația individului cu statul este o dimensiune importantă a contextelor socio-culturale care fac posibilă o dezvoltare comunitară efectivă.

Percepțiile și reprezentările indivizilor asupra rolului pe care statul trebuie să îl îndeplinească în viața lui, adeviziunea la un anumit tip de stat al bunăstării demonstrează gradul de dependență a cetățeanului față de stat și, în ultimă instanță, capacitatea/incapacitatea de a-și asuma responsabilități individuale.

În intenția de a descrie aceste elemente, am utilizat un set de indicatori provenind din cercetarea "Consolidarea democrației în Europa Centrală și de Est", decembrie 1990 - martie 1998, coordonator, Prof. dr. Ioan Mărginean.

Comparația între cele două momente 1990-1998 ne-a oferit posibilitatea de a înțelege sensul de evoluție a dependenței/independenței față de stat.

Măsura în care populația este divizată în opiniile pe care le exprimă conduce la conturarea unui model al consensului sau controversel¹⁷.

Astfel, indicatorii luați în considerare în analiză sunt:

- un indicator care măsoară o percepție generală asupra rolului statului (Cu care dintre cele două propoziții sunteți în mai mare măsură de acord: În loc să depindă de stat fiecare ar trebui să-și poarte singur de grijă sau Statul nu acționează suficient pentru a ocroti oamenii în fața greutăților economice);
- un set de cinci itemi acoperind domenii de intervenție a statului (asigurarea unui loc de muncă, îngrijirea medicală a bolnavilor, asigurarea unui trai decent bătrânilor, șomerilor, micșorarea diferențelor de venituri între săraci și bogați).

În ceea ce privește percepția generală a rolului statului, aceasta este aceea a unui stat protector. Astfel, pe ansamblu, în două momente diferite de timp - 1990 și 1998, populația aderă semnificativ (63% în 1998 și 68% în 1990) la un stat al bunăstării paternalist care acționează "pentru a ocroti oamenii în fața greutăților economice". Față de 1990, în 1998 se constată o schimbare ușoară dar semnificativă în direcția unui stat în care "fiecare trebuie să învețe să-și poarte singur de grijă" (32% în 1998 față de de 22% în 1990).

În ciuda acestei schimbări, structura percepțiilor nu se modifică în mod substanțial, putându-se vorbi de un model al consensului în acest plan, model care rezistă în timp.

În ce măsură poate fi considerată această schimbare ca un indicator al unui proces incipient de asumare a responsabilității individuale și de redefinire în plan social a raportului stat-cetățean?

La această întrebare vom încerca să răspundem prin analiza reprezentărilor față de componentele concrete ale statului.

În domeniul economic, reprezentările în ceea ce privește îndatoririle statului au un comportament interesant.

Astfel, atât în 1990 cât și în 1998 subiecții cercetării au apreciat în proporție de 89%, respectiv 88% că îndatoririle

guvernului cuprind asigurarea unui loc de muncă pentru cetățeni.

Principiul egalității între venituri este susținut în aceeași măsură ca și celelalte componente ale statului socialist al bunăstării. Deși așteptările ar fi fost în direcția unui model de acceptare a diferențelor între venituri, în favoarea micșorării diferențelor de venituri între săraci și bogați se pronunță 73% din populație în 1990 și 78% în 1998. Creșterea de procent poate fi interpretată ca datorându-se conștientizării fenomenului de accentuare a diferențelor între venituri, a fenomenului de polarizare socială ce pare să caracterizeze societatea românească.

În continuare, domeniul securității sociale este în cea mai mare măsură dominat de modelul consensului. Datele arată că majoritatea populației consideră de datoria statului să asigure un nivel de trai decent bătrânilor (98% în 1990 și 97% în 1998), să asigure îngrijire medicală bolnavilor (97% în 1990 și 94% în 1998) să asigure un nivel de trai decent șomerilor (82% în 1990 și 94 % în 1998).

Aceste reprezentări urmează fidel realitatea în condițiile în care perioada scursă între cele două cercetări a reprezentat, în ciuda eforturilor de introducere a unui sistem de securitate socială, o degradare, cheltuielile de securitate socială scăzând față de 1990 (de la 10.7% din PIB în 1990 la 10% în 1998).

Lipsa protecției sociale a bătrânilor este resimțită puternic ținând cont de faptul că sistemul de pensii cuprinde peste 5,6 milioane de persoane, adică un sfert din populația României, egalizarea pensiilor la un nivel redus nereușind să acopere nevoile acestei categorii și creând inechități față de alte categorii sociale¹⁸. Fenomenul șomajului accentuat după 1990 până la o rată de 8,8 % în 1997 explică această creștere de procent în direcția unui stat protectiv în acest domeniu.

În concluzie, ideea statului paternalist al bunăstării pierde un ușor teren în favoarea celei a unui stat care lasă mai multă libertate cetățenilor săi. Acest fenomen are loc însă, numai în planul declarațiilor de intenții. Afirmăm aceasta deoarece, în ceea ce privește componentele concrete ale statului bunăstării (protecția socială a bătrânilor și șomerilor, egalitatea veniturilor, asigurarea asistenței medicale etc.), populația manifestă în continuare suport pentru acestea, demonstrând aceeași adeziune la statul paternalist, protectiv față de cetățenii săi, ceea ce semnifică o interiorizare consistentă de către populație a statului paternalist al bunăstării.

Această aparentă contradicție se datorează, probabil, atractivității ideii de stat capitalist și vehiculării ei intense în societate.

¹⁷ Sandu, Statul ca reprezentare socială, în Sfera Politicii, București 36/1995

¹⁸ Raportul național al dezvoltării umane- Romania 1998, Ed Expert, 1998

Tipuri sociale și statul bunăstării

În încercarea de a descrie categoriile sociale care manifestă o mai puternică dependență față de stat¹⁹ datele descriu patternuri coerente, orientarea etatistă se desfășoară după următoarele regularități:

- persoanele de peste 51 de ani aderă în mai mare măsură la ideea de stat socialist;
- agricultorii și muncitorii au o orientare mai etatistă;
- persoanele cu educație mai redusă își reprezintă statul ca fiind paternalist;
- indivizii care se autoidentifică cu clasa muncitoare și țărâniea ca și cei care apreciază subiectiv veniturile lor ca fiind scăzute simt nevoia protecției statului.

La celălalt capăt al continuumului, orientarea către statul liberal se caracterizează prin următoarele regularități:

- patronii, managerii și persoanele cu ocupații intelectuale aderă în mai mare măsură la statul minimal;
- persoanele cu educație mai înaltă consideră în mai mare măsură că responsabilitatea individuală trebuie să primeze față de cea a statului;
- indivizii care se autoidentifică cu clasa de sus și cea mijlocie ca și persoanele care își apreciază veniturile ca fiind mari au o orientare opusă celei etatiste.

În ceea ce privește raportarea generală la stat, vârsta nu reprezintă un factor important de diferențiere între diferitele concepții ale statului. Astfel, categoriile de vârstă de până la 50 de ani se manifestă omogen în privința statului ca întreg: 60% dintre subiecții acestei categorii consideră că statul nu acționează suficient pentru a ocroti indivizii. Singurele diferențe semnificative apar între aceste categorii de vârstă și cele 51-60 și peste 61 de ani (70% dintre persoanele aparținând primei categorii și 67,3% dintre cele din a doua categorie apreciind că statul nu se ocupă suficient de cetățenii săi). Acest fenomen este firesc în condițiile în care populația care alcătuiește acest segment de populație este în marea ei majoritate pasivă și dependentă de serviciile sociale, resimțind în mai mare măsură un sentiment de insecuritate socială.

Datele de cercetare demonstrează că cea mai mare independență față de stat o manifestă categoria patronilor și managerilor (58,8%) ce consideră că indivizii trebuie să-și poarte singuri de grijă. Această categorie de populație are, însă un comportament interesant. Deși în privința percepției generale a rolului statului aceste categorii descriu o traiectorie dominată de modelul controversii, în aprecierea componentelor concrete ale responsabilităților statale intervine din nou modelul consensului. Acest fapt demonstrează aceeași interiorizare a statului paternalist, care, deși mai puțin importantă decât la celelalte categorii, în acest caz este surprinzătoare. Autorii susțin că o

adeziune la statul liberal și asumarea responsabilităților individuale este elementul absolut necesar comportamentului antreprenorial.

În schimb, firesc apare comportamentul agricultorilor și muncitorilor care resimt în cea mai mare măsură retragerea statului din domeniile lor de activitate.

Regularitățile desprinse din datele de cercetare permit sublinierea unor concluzii generale:

- suportul social al modelului egalitar bazat pe necesitatea intervenției statale este încă foarte important, fără a lăsa loc unei tendințe de diminuare;
- adeziunea pentru statul minimal nu crește în timp decât în planul superficial al declarațiilor de intenții ca urmare, probabil, a vehiculării în societate a unor clișee legate de statul capitalist;
- domeniul securității sociale este perceput ca fiind principalul în care statul trebuie să intervină;
- repartitia în plan social a reprezentărilor sociale asupra statului vine să confirme realitatea conform căreia anumite categorii (agricultorii, bătrânii etc.) resimt în mod fundamental un sentiment de insecuritate socială și necesitatea protecției de către stat.

Concluziile demonstrează, așadar, așteptări foarte mari ale indivizilor din partea statului, o dependență substanțială a acestora ce pare să nu lase loc inițiativei individuale și asumării responsabilităților.

O altă variabilă luată în considerare pentru a caracteriza contextul românesc este viața asociativă, aceasta constituind o condiție și un indicator al dezvoltării comunitare.

Viața asociativă este redusă la asociațiile profesionale (15,5%) și partide (3,3%), asociații religioase (7,9%).

Relația ei cu tipurile participative a fost deja dezbătută, de asemenea identificarea indivizilor cu comunitățile locale.

Concluzii:

Demersul nostru a încercat, în principal, să evidențieze câteva dimensiuni ale contextului românesc în care ideile dezvoltării comunitare pot fi aplicate datorită faptului că o parte importantă a autorilor din domeniul dezvoltării comunitare susține că aceasta nu poate fi efectivă decât într-un context al valorilor împărtășite, în care valorile cele mai importante sunt cele ale participării.

Analiza noastră a demonstrat, însă, o slabă participare socială, un grad înalt al dependenței față de stat, o viață asociativă ce se reduce la cea profesională. Posibilitățile de participare comunitară par să nu fie, în aceste condiții, foarte ridicate. Dacă în Statele Unite guvernarea a construit politici dezvoltate comunitar în urma unor acțiuni sociale, în statele lumii a treia, dezvoltarea comunitară a fost oarecum

¹⁹ Pentru a descrie aceste tipuri sociale au fost construiți indici pe bază de medie ai dependenței față de stat

impusă prin organizațiile internaționale. Cazul României este diferit.

Cum pot fi, totuși, integrate ideile dezvoltării comunitare în contextul românesc?

În urma analizei exploratorii întreprinse, răspunsul ar fi acela politicile sociale ar trebui să includă obiectivele dezvoltării comunitare, de aceea vom analiza în continuare rolul dezvoltării comunitare în politicile sociale.

V. DEZVOLTAREA COMUNITARĂ ȘI POLITICILE SOCIALE. CADRUL TEORETICO-METODOLOGIC AL ANALIZEI DIN PERSPECTIVA DEZVOLTĂRII COMUNITARE

Dezvoltarea comunitară este strâns legată de politicile sociale, ea constituie o cale esențială a planificării sociale.

Ea permite:

- integrarea problemelor sociale, economice și de mediu;
- participarea rezidenților din localități în roluri active;
- abordarea problemelor într-un mod flexibil;
- adoptarea unei strategii pe termen lung;
- contribuie la funcționarea eficientă a serviciilor prin completarea lor.

În același timp, dezvoltarea comunitară îndeplinește o serie de funcții:

- sursă de relații interpersonale;
- modalitate de organizare comună a activităților;
- modalitate de îmbunătățire a serviciilor publice;
- cale de control și corecție a politicilor sociale;
- cale de apărare a intereselor locale;
- alternativă la puterea instituțională.

Abordarea presupune o serie de condiții în lipsa cărora, singura soluție de aplicare rămâne cea a politicilor sociale. Indicatorii dezvoltării comunitare sunt:

- existența unui mare număr de asociații care reflectă principalele probleme sociale ale comunității în moduri explicite sau implicite;
- grupurile care posedă resurse și au responsabilități pentru susținerea acțiunilor locale lucrează împreună;
- existența condițiilor pentru emergența a noi grupuri comunitare care au libertatea de a-și stabili propriile programe;
- disponibilitatea organizațiilor de a-și asuma noi responsabilități pentru noile probleme apărute în contextul social;
- existența rețelelor de cooperare între organizații alte grupuri comunitare;
- amploarea voluntariatului.

Orientările teoretice pe care se bazează diferitele abordări ale dezvoltării comunitare descriu în mod diferit definițiile date comunității și dezvoltării acesteia.

Astfel, *funcționalismul structural* definește comunitatea centrându-se pe organizațiile și infrastructura acesteia desemnate să răspundă nevoilor comunitare. În această perspectivă, comunitățile servesc nevoile societății mai largi.

Dezvoltarea se concentrează, în principal, pe:

- îmbunătățirea funcționării instituțiilor din comunitate, a infrastructurii, acesta fiind mijlocul de a atrage investiții;
- îmbunătățirea eficienței organizațiilor existente;
- încurajarea creării de oportunități pentru noi afaceri.

Perspectiva marxistă ia în considerare atât comunitățile locale cu infrastructura caracteristică, cât și sistemul social mai larg format din comunități periferice care, de obicei, sunt în poziția de a fi exploatate de către comunitățile centrale. Această exploatare se derulează prin controlul prețurilor, repatrierea profiturilor, subminarea afacerilor locale.

Dezvoltarea, în această perspectivă constă în creșterea participării la decizie pe plan local, împuternicire, educație, economie antreprenorială.

Interacționismul simbolic concepe comunitatea ca spațiul în care se desfășoară relațiile sociale, locul definirii eului, valorilor și normelor sociale, centru al cooperării pentru îndeplinirea obiectivelor comune. Dezvoltarea constă în creșterea coeziunii comunitare prin crearea unor rețele de comunicare în interiorul comunității, stabilirea unui set comun de obiective, crearea leadership-ului, dezvoltarea sentimentului autonomiei prin participare la decizie, deschiderea tuturor barierelor sociale.

Așadar, aceste trei abordări se raportează în mod diferit la cele cinci forme de capital necesare dezvoltării comunitare, și anume: capitalul financiar, capitalul fizic (infrastructura), capitalul ecologic (resurse de turism, recreere), capitalul uman (educație, leadership), și capitalul social care înseamnă, în primul rând disponibilitatea de participare la procesele din interiorul comunității.

Metodologia

Cercetările din perspectiva dezvoltării comunitare sunt parte integrantă a procesului de planificare socială, reprezintă, așa cum am precizat deja, un prim pas în elaborarea politicilor sociale.

Având ca scop fie evaluarea serviciilor, fie identificarea problemelor comunității, ele au la dispoziție o metodologie complexă.

Identificarea și evaluarea nevoilor (Siegel, Attkinson, Carson, 1974):

- se realizează la nivel comunitar fie pentru coordonarea și integrarea serviciilor, fie pentru identificarea problemelor;
- încearcă să descrie cererea de servicii într-o anumită arie și să estimeze importanța relativă a acestor nevoi.

Blum (1974), considerând nevoia drept distanța dintre ceea ce este considerat necesar și ceea ce există în plan local, concepe această metodologie în două etape:

- aplicarea unui instrument sau complex de instrumente care să măsoare nevoile;
- evaluarea semnificației informației strânse pentru a determina prioritățile pentru planificare și dezvoltarea serviciilor.

Obiectivele metodologiei de identificare și evaluare a nevoilor:

- identificarea problemelor și grupurilor țintă în comunitate;
- descrierea serviciilor și activităților;
- evaluarea acestor servicii;
- identificarea potențialelor resurse pentru servicii;
- conturarea de noi intervenții;
- realocarea resurselor.

Metodele utilizate se pot grupa în trei categorii: abordarea indicatorilor sociali, abordarea bazată pe anchete sociale, și cea a grupurilor comunitare.

1. analiza indicatorilor sociali este foarte valoroasă în faza inițială de descriere a ariei sociale de interes constând în analiza indicatorilor proveniți din diferite surse: recensăminte, cercetări anterioare, sisteme de indicatori.

2. cercetările sociale ce urmăresc:

- cererea pentru servicii prin analiza organizațiilor ce furnizează servicii dar și a cererilor cetățenilor. Metodele folosite sunt interviurile, analiza documentelor sociale;
- analiza serviciilor ca resurse care constă în enumerarea descriptivă a serviciilor precum și în analiza relațiilor dintre organizații. Scopul este de a descoperi resurse neutilizate, de a înțelege modul în care acestea sunt percepute și utilizate de către diferite organizații, de a identifica eventualele organizații ce pot fi integrate în efortul colectiv;
- cercetări extensive ce au ca scop colectarea opiniilor cetățenilor asupra serviciilor.

3. abordările grupurilor comunitare:

- forumul comunitar este o întâlnire deschisă pentru toți membrii comunității în care se dezbate o problemă considerată ca stringentă și în care se urmărește creșterea gradului de conștientizare a respectivei probleme la nivel comunitar;
- tehnica grupului nominal dezvoltată de către Delbec încearcă identificarea problemelor organizaționale și formularea practicilor potrivite pentru rezolvarea lor;
- metoda Delphi care încearcă obținerea consensului persoanelor cheie din comunitate cu privire la problemele importante și soluțiile lor;
- abordarea impresiilor comunitare, dezvoltată de către Cohn, care permite concentrarea pe acele grupuri din populație care au fost identificate ca având cea mai mare nevoie de servicii și implicarea acestora în procesul de planificare.

Rolul cercetătorului

Metodologia folosită în analiza din perspectiva dezvoltării comunitare include o gamă largă de instrumente de la chestionar și interviu la metoda Delphi și "impresiile comunitare".

Cercetarea în domeniul dezvoltării comunitare pare, însă, să se contamineze ea însăși de ideea de participare, tot mai mulți autori fiind susținători ai metodologiilor interacționiste în care subiectul și cercetătorul interacționează în procesul de cercetare, în încercarea de a găsi soluții problemelor.

Metodele de cercetare sunt participative, cercetătorul devine el însuși agent al schimbării: "Singurul mod de a depăși lipsa de putere este de a crea noi modalități prin cercetarea participativă prin care oamenii pot fi împreună pentru a defini problemele locale și a începe să lucreze cu acestea".²⁰

Articolul a fost publicat parțial în revista de politici sociale "Calitatea Vieții", Nr. 1-2 din 1999.

---

²⁰ Carol Packham, Participation without Power, în Community Development Journal, 1/1998

Profilul comunității - Ghid pentru identificarea nevoilor locale -

Traducere și adaptare realizată de Adrian Vidrighin

Introducere

Ce reprezintă profilul comunității?

În ultimii ani, în fiecare comunitate (oraș, comună, sat) are loc o creștere a cererii și ofertei în domeniul serviciilor. Se constată că populația este din ce în ce mai conștientă de necesitatea primirii unor servicii pe care trebuie să le ofere administrația locală, toate în direcția dezvoltării generale. Dar și serviciile oferite tradițional de către administrație (primăriei) trebuie readaptate cerințelor actuale, dar și de viitor, ale populației. Multe dintre ideile tradiționale despre serviciile furnizate de către autoritățile locale au fost puse sub semnul întrebării. Provocarea a venit, în primul rând, de la administrația centrală care caută să obțină, printre alte lucruri, o valoare mai mare pentru banii publici. Dar s-a constatat, de asemenea, o creștere a consumului, populația locală devenind tot mai fermă în afirmarea serviciilor dorite, a modului de aprovizionare și a celor pe care-i doresc implicați în acest proces. Sublinierea acestor dezvoltări a fost un angajament amplu de îmbunătățire a calității serviciilor de aprovizionare și de obținere a unui echilibru mai mare în distribuirea serviciilor.

O gamă largă de noi parteneriate se dezvoltă acum pentru planificarea și furnizarea de servicii locale în: sănătate, educație, asistență socială, siguranța comunității și în dezvoltarea urbană.

Aceste noi relații de parteneriat acordă o mare importanță identificării precise a necesităților locale. Parteneriatul începe să caracterizeze chiar procesul identificării și formulării acestor nevoi locale.

Se conturează o înțelegere din ce în ce mai profundă a faptului că este mai bine să fie implicată populația locală în acest proces, decât să fie tratați ca indivizi pasivi care pot face ceva mai mult decât să bifeze căsuțe în chestionare.

Profilul comunității este un termen utilizat pentru a descrie o abordare folosită pentru a identifica nevoile locale care subliniază importanța acestor parteneriate. Acestea pot implica pe cei ce locuiesc într-un anumit perimetru și care beneficiază de serviciile locale, pe cei care le planifică, care monitorizează eficacitatea lor, reglând input-urile (intrările, resursele) și luând decizii cu privire la resurse.

Dar realizarea profilului comunității nu este lipsită de confuziile și ambiguitățile sale. Este un termen care este larg folosit în anumite domenii și deloc în altele. Unele grupuri sectoriale de voluntari și autorități locale au început să folosească termenul de mult timp. Anumite profesii folosesc termenul de mai mulți ani – exemplu bibliotecile.

Este, de asemenea, important de ținut minte că, adesea, oameni diferiți exprimă lucruri diferite când folosesc termenul de profil al comunității. Similar, unii oameni vor folosi termeni oarecum diferiți pentru a se referi la același tip de exercițiu.

Am adoptat o definiție de lucru a profilului comunității care acoperă trei elemente:

- o descriere socială, economică și de mediu;
- a unei zone date;
- folosită pentru a informa factorii locali de decizie.

Este important de subliniat că abordarea prezentată în acest ghid este dominată de un angajament pentru dezvoltarea comunității, ca parte a procesului și a scopului realizării profilului comunității.

Dezvoltarea comunității este ea însăși un subiect cu interpretări și definiții diferite în ajutorul căreia am găsit utilă definiția adoptată de Consiliul Local din Avon (Anglia). Ei vor să ajute dezvoltarea comunității prin:

- ajutorul dat oamenilor să învețe despre ei înșiși;
- ajutorul dat comunității pentru a-și exprima identitatea;
- de a da posibilitatea comunității să capete îndemănare și putere de clarificare, crearea și folosirea oportunităților pentru autodeterminare.

Profilul comunității văzut în acești termeni va fi un cadru mai potrivit în locurile în care există deja o mișcare spre descentralizare, unde rolul de promotor al autorităților locale este la fel de important ca rolul lor de furnizor direct de servicii, și unde egalitatea oportunităților este apreciată.

Cum să utilizați acest ghid?

Acest ghid este destinat a fi de ajutor practic pentru orice grup (echipă) care se va forma pentru realizarea profilului comunității, pentru realizarea unor proiecte și programe de dezvoltare locală.

Mărimea resurselor se concentrează asupra a ceea ce considerăm că ar fi cei mai importanți pași ce trebuie urmați pentru realizarea unui profil. Aceasta va lua forma unei serii de 10 pași care acoperă cele mai importante aspecte ale procesului.

Stilul acestui material este bazat în mare măsură pe întrebări și sugestii după care grupurile (echipele) ar trebui să se ghideze. Nu vrea să fie un ghid etalon care spune "acesta este singurul mod de a face ceva".

Profilul comunitar este, și trebuie să fie, un proces foarte flexibil, care ia în considerare dorințele și prioritățile pentru fiecare grup particular; o abordare care funcționează foarte bine într-o zonă, nu poate fi la fel de eficientă în altele.

Ghidul nu ar trebui să fie văzut ca un produs finit. Puteți aduce adăugări și modificări ghidului în timp ce-l parcurgeți, potrivit cu propriile dumneavoastră necesități.

Cui este destinat ghidul?

Acest ghid este destinat pentru oricine vrea să producă un profil (descriere) al comunității. Deoarece nu toți cei care vor folosi acest ghid au aceeași experiență în acest domeniu, unele elemente ale ghidului vor fi mai folositoare anumitor oameni decât altora.

Totuși ghidul vă va fi de folos făcându-vă mai conștienți asupra lucrurilor care sunt mai importante pentru oamenii care ar putea fi implicați într-un parteneriat local și asupra diferitelor presiuni asociate rolurilor lor în acest parteneriat.

Ghidul este destinat în special populației locale care dorește să-și producă propriul profil al comunității în colaborare cu profesioniști din partea autorităților locale, autorităților sanitare, poliției, organelor de inspecție etc. În cadrul acestor organisme statutare, domeniul profesioniștilor posibil a fi implicați este foarte larg și include: planificatori, analiști politici, cercetători și cei implicați în prima linie a furnizării de servicii. De asemenea, pot fi implicați atât funcționari, cât și aleși. În anumite zone profesioniștii din domeniul sănătății au fost implicați mai mult, incluzând membrii echipelor de îngrijire medicală primară, ca și serviciile de planificare și managerii localității.

Realizarea profilului comunității: zece pași

Această secțiune cuprinde miezul ghidului și este organizat în zece pași practici pentru realizarea profilului comunității. Pașii sunt aranjați într-o ordine logică, dar pentru a trece la următorul pas nu va fi imperios necesară parcurgerea precedentului. Pentru a avea o privire de ansamblu asupra ghidului este necesară trecerea în revistă a pașilor. Este recomandabilă citirea, în prealabil, a celor zece pași pentru a simți secvențele în întregul ei.

Unii pași pot fi abordați simultan - planificarea, mobilizarea resurselor, culegerea datelor și urmărirea dinamicii grupului (comunității) - în timp ce alții trebuie abordați din timp, chiar dacă focalizarea atenției asupra lor se va face mai târziu - evaluarea și analiza spre exemplu.

- **Pasul unu** Alcătuirea echipei
- **Pasul doi** Prioritățile inițiale (scopul profilului)
- **Pasul trei** Planificarea inițială și duratele activităților
- **Pasul patru** Mobilizarea resurselor
- **Pasul cinci** Culegerea datelor
- **Pasul șase** Analizarea datelor și identificarea necesităților
- **Pasul șapte** Prezentarea rezultatelor
- **Pasul opt** Continuarea
- **Pasul nouă** Lucrul în echipă
- **Pasul zece** Monitorizarea și evaluarea

În timp ce trecem prin acești pași, ne va fi de ajutor să nu uităm următoarele principii călăuzitoare. Pentru ca profilul comunității să fie o experiență pozitivă și nu o risipă a resurselor este nevoie de:

- **entuziasm** pentru o sarcină dificilă și mare consumatoare de timp, pentru zona pe care o alegi și pentru oamenii care trăiesc și muncesc acolo;
- **rezistență** pentru a merge înainte când lucrurile par fără speranță;
- **creativitate** - să vii cu puncte de vedere noi asupra problemelor locale, să vezi oportunitățile locale și să progresezi cu ajutorul unor noi metode de lucru;
- **flexibilitate** - să faci față la evenimente multe și neașteptate, și la presiunile cu care te vei confrunta;
- **legătura** cu alte persoane și zone, între grupul dumneavoastră și altele cu care simpatizați, între probleme și oportunități, între realizarea profilului comunității și schimbarea locală efectivă.

Înainte ca primii pași să fie făcuți

Înainte de a face primul pas este necesară pregătirea terenului. Profilul comunității nu se realizează într-un vid politic sau de politică economico-socială.

Exercițiile pilot desfășurate în Avon (Anglia) au demonstrat importanța creării unei mici echipe, alcătuită din trei sau patru persoane, care să inițieze exercițiul. În timp ce în practică prioritățile politicii locale se așteaptă să fie stabilite de un grup de profesioniști locali (planificatori, funcționari publici, asistenți sociali și alții), realizarea profilului comunității poate începe în principiu cu voluntari locali.

Din oricine ar fi alcătuită, activitatea echipei inițiale trebuie să înceapă cu clarificarea propriilor rațiuni și motivații pentru realizarea profilului comunitar. Ei ar trebui să se gândească la ceea ce vor să obțină din exercițiu și să înceapă să identifice o planificare în timp a întregului exercițiu.

Odată ce pașii din acest ghid sunt făcuți, planurile inițiale și așteptările se pot schimba pe măsură ce mai mulți oameni se alătură exercițiului, sau apar circumstanțe imprevizibile. Totuși este rezonabil să discuți, să ajungi la un acord și să alegi un punct comun de pornire.

Această sarcină inițială a grupului trebuie gândită cu atenție cu privire la echilibrul dintre realizarea unei agende de acțiune clare și impunerea unui model rigid al profilului comunității echipei ce se va forma. Distincția dintre facilitare și impunere este adesea una de finețe, dar poate face diferența între succes și faliment în termenii dezvoltării comunității.

1. Pasul unu: alcătuirea unei echipe

Nu numai că este primul pas, dar este probabil cel mai important. Profilul comunității urmează să fie realizat de un grup de oameni care se întâlnesc pentru acest motiv.

Dacă nu poți găsi un grup de oameni care vor să se întâlnească, atunci acesta este sfârșitul drumului - pasul unu va fi și ultimul! Echipa care va lucra împreună trebuie să fie capabilă să muncească efectiv, membrii săi trebuie să se respecte unii pe alții și trebuie să știe ce vor.

În restul acestui capitol se pun anumite întrebări și se oferă sugestii despre felul în care ar putea fi formată și organizată echipa.

1.1. Ce fel de persoane ar trebui să facă parte dintr-o echipă?

Anumite echipe sunt alcătuite în totalitate din rezidenți locali și aceștia sunt foarte eficienți. Alte grupuri sunt făcute în totalitate din profesioniști ai autorităților locale. Oricum, dând o definiție muncii la profilul comunității, este important să creezi un parteneriat între părțile implicate.

Încercați să includeți toate persoanele care sunt interesate de profilul comunității, care trăiesc și muncesc în zona în discuție, chiar dacă ei sunt plătiți sau nu.

Amintiți-vă: chiar dacă granițele ce înconjoară zonele te pot duce în eroare și pot fi nefolositoare, granițele strânse care înconjoară grupurile pot exclude oameni care au multe de oferit.

Populația locală

Nu uitați că cei mai importanți oameni pentru orice profil al comunității sunt oamenii obișnuiți care trăiesc și muncesc în acea zonă. Unii vor fi curioși în legătură cu profilul comunității, alții vor vrea să știe mai multe despre zona lor, alții vor dori ca profilul să-i ajute să-și îmbunătățească anumite aspecte din viața lor.

Nu excludeți acești oameni din exercițiu.

Profesioniști

Mai jos este propusă o listă cu anumiți oameni care ar putea avea interese profesionale în profilul comunității. Completați cu numele persoanelor relevante din zona dumneavoastră. Vreți să fiți siguri că fiecare din ei pot să se alăture grupului ori să contribuie în vreun fel la activitățile acestuia?

Trimiteți o scrisoare standard tuturor celor de pe lista dumneavoastră, invitându-i la o discuție despre profilul comunității și clarificați ce ar putea însemna acesta în zona dumneavoastră.

Planificatori	
Inspectori urbanism	
Asistenți sociali	
Funcționari publici	
Sanitari	
Bibliotecari	
Ofițeri de poliție	
Muncitori implicați direct în muncă	
Muncitori tineri	
Profesori	
Alții	

Sectorul grupurilor de voluntari

Rețineți că și alți oameni au interese în zonă. Vor exista probabil o gamă largă de grupuri voluntare care operează în zonă. Vreți să includeți reprezentanți ai acestor grupuri? Dacă da, va fi un colaborator plătit, un voluntar, un membru al comitetului de conducere?

Listați toate grupurile știute și care vi se par relevante pentru profilul comunității. Identificați una sau mai multe persoane care ar putea reprezenta grupul respectiv în grupul care se ocupă de realizarea profilului comunității.

Sectorul grupului de voluntari	persoană de contact
Ex: Părinți	
Ex: Cluburi de promovare	
Ex: Societate istorică	
Ex: Grupuri bisericești	
Ex: Societate culturală	

Reprezentanții aleși

Fiecare zonă va avea un număr de reprezentanți aleși oficial. Mulți dintre ei probabil nu prea au timp să ia parte la realizarea profilului comunității, dar nu ar trebui să-i uităm: informați-i despre ceea ce faceți; invitați-i la întâlnirile dumneavoastră; trimiteți-le copii după activitățile dumneavoastră; cereți comentariile lor în rapoarte și ajutorul lor în obținerea accesului la oamenii potriviți.

Din nou, faceți o listă cu reprezentanții aleși pentru zona dumneavoastră.

Consilieri locali	
Consilieri județeni	
Deputați	
Senatori	
Alții	

1.2. Cum poate fi formată o echipă?

Există multe căi de a alcătui un grup:

- printr-o întâlnire publică, faceți reclamă cât mai bine posibil și vedeți cine este interesat;
- prin contactarea oamenilor pe care îi știți că sunt deja interesați sau care ar fi interesați să realizeze profilul comunității;
- prin contactarea a cât mai multor organizații locale; solicitați acestora să trimită un reprezentant la o primă întrunire.

Gândiți-vă la oamenii care de obicei nu vin la întruniri sau nu participă la grupuri (asociații) în zona dumneavoastră. Vreți să-i implicați? Ce puteți face pentru implicarea lor? Luați în considerare lucrurile care tind să împiedice oamenii să meargă la întâlniri sau să se alăture grupurilor:

- nu sunt invitați;
- nu se simt bine-veniți;
- nu pot ajunge ușor la locul de întâlnire;
- sunt ținute la ore neadecvate;
- trebuie să aibă grijă de copii;
- întâlnirile sunt confuze;
- întâlnirile sunt doar vorbărie;
- întâlnirile par să nu ducă nicăieri;
- locul de întâlnire nu este accesibil.

Se poate face ceva în privința acestora? Ce anume? Ce anume sunteți pregătiți să faceți?

Ceea ce urmează vă poate ajuta să atrageți oameni cărora uneori li se pare dificil să participe în grupuri și întâlniri:

- stabilirea de fonduri de stimulare a oamenilor care sunt responsabili cu atragerea de participanți;
- plata cheltuielilor de călătorie pentru oamenii care vin la întâlniri;
- furnizarea traducerilor sau indicațiilor dacă este necesar;
- folosirea locurilor de întâlnire accesibile.

Amintiți-vă: că există costuri precum și beneficii atașate tuturor acestor acțiuni; aveți resurse care să sprijine angajamentele dumneavoastră?

1.3. Există o mărime ideală pentru echipa care va realiza profilul comunității?

Este imposibil de spus care este mărimea ideală a unei echipe, dar amintiți-vă:

- grupurile care au de făcut multe lucrări nu ar trebui să fie prea mari;
- odată ce grupul conține mai mult de 8-10 persoane sunt necesare reguli de funcționare foarte clare, și vă poate lua mult timp și efort discutarea și aprobarea acestor reguli;
- grupurile care se întâlnesc numai ocazional să discute rapoarte și propuneri sau să ia decizii importante pot fi mai mari, dar vor avea nevoie de reguli clare dacă nu vor să fie o pierdere de timp și efort;
- grupul trebuie să fie atât de mare sau de mic cât este necesar;
- dacă mai mulți oameni vor să se alăture echipei decât puteți face față, încercați să stabiliți obiective mai ambițioase, astfel încât pentru fiecare din ei să fie ceva de lucru;
- dacă sunteți îngrijorat de mărimea echipei, formați echipe suplimentare entuziaste și pricepute, dar fiți siguri că fiecare grup al echipei are un rol clar și conveniți cine este responsabil de îndeplinirea sarcinilor.

1.4. Care este cel mai bun mod de organizare a echipei?

Grupurile ar trebui să se întâlnească pentru un scop și nu de dragul lor. Este vital ca scopul grupului să fie clar și deci să se gândească la modul cel mai bun de organizare al acestuia. Încercați să evitați organizarea grupului în moduri convenționale înainte de a clarifica scopurile sale:

- există și alte moduri de întruniri decât acelea folosite în primărie și sălile de reuniuni;
- nu este sfârșitul lumii dacă nu se întocmesc rapoarte la fiecare întrunire;
- grupurile nu întotdeauna trebuie să fie prezidate;
- de ce să nu afișați regulile sau principiile grupului dumneavoastră sau a unei întâlniri anume, astfel încât toți participanții să le poată vedea.

De exemplu: REGULILE GRUPULUI

Numai o persoană vorbește în același timp.

Fiecare persoană are drept de veto la propuneri.

Programul va fi întotdeauna respectat.

Amintiți-vă: nu revine în sarcina fiecăruia participarea la întâlnirile unui grup structurat. Nu intimidați oamenii cu cunoștințe și presupuneri despre cum să conduci grupurile.

Mai jos se află o listă cu întrebări despre reguli și organizare pe care fiecare grup ar trebui să le ia în considerare cât de curând posibil:

- Este calitatea de membru al grupului determinată sau deschisă?
- Dacă este determinată, cine este îndreptățit să se alăture grupului și pot să fie invitați alți oameni la întruniri, dacă este necesar?
- Este necesar ca grupul să aibă un lider, și dacă da cum trebuie ei să fie aleși?
- Cât de des se va întruni grupul, și dacă este posibil să solicitați întruniri speciale?
- Vor avea întrunirile grupului ordine de zi și rapoarte?
- Cine va fi responsabil pentru producerea acestora?
- Cine va avea dreptul să le vadă?
- Cum vor rezolva grupurile conflictele sau neînțelegerile?
- Există ceva - o temă de discuție sau un mod de operare - care nu este acceptat de grup?

2. Pasul doi: prioritățile inițiale (Scopul profilului)

Am văzut că termenul "profilul comunității" acoperă o gamă foarte largă de concepții și că persoane diferite au, probabil, vederi foarte diferite privitor la ceea ce este profilul comunității și ceea ce este necesar pentru zona lor.

Odată ce ați făcut primul pas în conceperea unui grup și ați stabilit câteva modalități de lucru, trebuie să vă concentrați mai îndeaproape asupra a ceea ce grupul dorește din acest exercițiu.

În această secțiune sunt descrise șapte motive diferite pentru realizarea profilului comunității sau cinci abordări diferite ale exercițiului. Lista nu este completă - întotdeauna există mai multe căi de abordare a lucrurilor pe care le veți identifica. Nici concepțiile diferite nu sunt exclusiv reciproce - există unele suprapuneri între ele.

Oricum, fiecare este important în felul său, putând să imprime un anumit curs lucrurilor și este important ca grupul - în întregul său - să știe ce căi anume să aleagă.

2.1. Profilul comunității ca mijloc de alocare a resurselor

Aceasta necesită ca grupul să aibă o anumită influență sau control asupra alocării resurselor sau să știe că profilul comunității realizat de ei va fi folosit de oamenii care au un asemenea control.

Un profil al comunității de acest tip va acorda probabil mai multă atenție activităților instituțiilor statutare, care furnizează servicii sau facilități în zonă, și încearcă să influențeze volumul și standardul cheltuielilor locale.

Această abordare urmărește să descrie situația actuală și încearcă să o modeleze în beneficiul zonei respective.

2.2. Profilul comunității ca mijloc de identificare a nevoilor locale și lipsurilor în aprovizionare

Această abordare acordă mai puțină atenție la ceea ce este disponibil și furnizat curent, concentrându-se asupra a ceea ce nu este.

Un profil al comunității de acest tip va încerca să se comporte ca un purtător de cuvânt al populației locale, să le expună doleanțele, necesitățile și drepturile.

Va fi probabil mai puțin preocupat de situație și mai mult de ridicarea problemelor. Poate conține propuneri pe care unii profesioniști locali în domeniu le găsesc nerealiste sau chiar nejustificate, dar doresc să permită oamenilor să spună ceea ce vor ei și nu ceea ce cred alții că merită.

O abordare similară este de a folosi profilul comunității pentru a furniza informații despre zona locală. Aceste informații pot fi detaliate sau doar o simplă listare (sau poate o hartă) a serviciilor și facilităților locale.

2.3. Profilul comunității ca modalitate de implicare a populației locale și încurajare a participării la viața comunității

Această abordare pune accentul pe procesul implicării oamenilor în realizarea unui profil al comunității și nu pe rezultate.

Implicarea și participarea activă a unui cât mai larg grup al populației locale este mai important decât realizarea unui format fix al profilului comunității în cadrul unor perioade convenite.

Un grup care realizează profilul comunității și care adoptă această abordare este posibil să fie un grup liber care urmărește alte inițiative și grupuri de-a lungul activităților lor. Unele dintre acestea pot fi concentrate mai mult pe sarcini specifice, cum ar fi influențarea alocării resurselor sau producerea planurilor serviciilor locale ori campanii de rezolvare a problemelor locale.

2.4. Profilul comunității ca mijloc de obținere a unei coordonări și colaborări mai bune între populația locală, grupuri sau agenții

Această abordare presupune că sunt știute multe lucruri despre zona în discuție, și că acestea se întâmplă deja. Principala sarcină este de a aduce împreună cât mai mulți dintre oamenii relevanți și grupurile existente. În acest fel ei pot învăța fiecare despre părerile celorlalți, despre ceea ce fac, și despre orice gol sau zonă de suprapunere.

Acest tip al profilului comunității se comportă ca o mașinărie ce unește curentele existente astfel încât întregul este mai mare decât suma părților sale.

Această abordare poate să urmărească prioritatea necesităților locale cu scopul ca impactul să fie mai mare.

2.5. Profilul comunității ca un exercițiu de dezvoltare personală și profesională

În timp ce a treia abordare folosește profilul comunitar ca un mod de încurajare a dezvoltării comunității locale, această abordare este mai preocupată de dezvoltarea oamenilor actuali implicați în exercițiu - dacă ei muncesc pentru agențiile locale statutare sau nu.

Produsul finit (un document, plan, bancă de resurse sau orice altceva) este în principal un mod de a ajuta grupul care îl produce să-și dezvolte propriile îndemânări și cunoașterea problemelor locale.

Din nou, aceasta presupune că grupul însuși se va divide în multe alte grupuri și inițiative, care se bazează pe noile talente dezvoltate ale membrilor săi.

2.6. Profilul comunității pentru atragerea de investitori, stabilirea de parteneriate

Această abordare pune accentul pe prezentarea oportunităților de investiții și a facilităților existente care să ducă la atragerea de investitori în zonă, atât din țară cât și din străinătate.

Acest profil va sublinia avantajele și beneficiile investitorului în această zonă, va prezenta ceea ce poate fi oferit în schimb viitorului partener al comunității (înfrățirea dintre orașe).

Grupul care va realiza acest profil va avea în componență membrii ai instituțiilor locale și reprezentanți ai comunității de afaceri.

2.7. Profilul comunității pentru atragerea de finanțări externe pentru proiecte de dezvoltare

Această abordare pune accentul pe problemele existente în zonă și a modalităților de rezolvare ale acestora.

Un profil al comunității de acest tip va pune accent pe existența unui parteneriat local puternic, bine organizat, apt să gestioneze un proiect sau program pentru dezvoltare locală.

Acest profil va prezenta aspecte care să întărească convingerea că există premise pentru soluționarea problemelor enunțate, va arăta punctele tari care vin în sprijinul proiectelor propuse.

Cu siguranță este imposibil de spus dinainte că o abordare este mai bună decât cealaltă. Suprapunerea unora din ele este într-adevăr clară. *Este vital totuși ca grupul ce lucrează la profilul comunității să-și elaboreze propriile priorități și să decidă căror aspecte trebuie să le dea mai multă atenție.*

Tabelul de mai jos poate fi folosit să ajute individual membrii grupului să-și stabilească propriile lor priorități. Acesta poate fi, apoi, folosit de întreg grupul, pentru a începe clarificarea unde vor să se plaseze, colectiv, și să se dedice. Aceasta va ajuta identificarea gradului de consens sau conflict, care există între diferitele priorități din interiorul grupului (se vor da note de la 1 la n = numărul de obiective).

Tabelul reprezintă doar un exemplu:

Principalul obiectiv	Membrul grupului				
	A	B	C	D	E
Influențarea resurselor alocate	1	1	2	5	6
Identificarea nevoilor locale	2	7	5	4	3
Implicarea persoanelor locale	3	5	6	3	4
Încurajarea coordonării și colaborării	4	2	7	2	7
Dezvoltarea profesională și personală	5	4	3	7	1
Atragerea de investitori	7	6	1	1	5
Atragerea de finanțări externe	6	3	4	6	2
Altele?					
	28	28	28	28	28

După identificarea principalelor priorități ale diferiților membrii din grup, va fi folosit apoi ca acestea să fie dezvoltate în mai multe scopuri și obiective concrete. Pentru început, fiecare membru al grupului, trebuie să-și scrie propriile țeluri. Acestea pot fi dezvoltate într-un set specific de obiective asociate cu fiecare dorință.

În final, metodele de atingere a obiectivelor specifice trebuie listate.

De exemplu:

Ținte	Îmbunătățirea serviciilor locale de sănătate.
Obiective	Personal medical suplimentar.
Motive	Înaintarea unui raport spre planificarea locală, detaliând vederi ale femeilor din acea zonă.

3. Pasul trei: planificarea inițială și duratele activităților

Cât timp este necesar pentru a realiza un profil al comunității? Cât durează o acțiune?

În pasul doi am văzut că există diferite abordări ale profilului comunității și că fiecare are limitele și constrângerile sale:

- O abordare privind alocarea resurselor va fi mult extinsă de ciclurile bugetare ale autorităților locale și ale altor unități care au resurse de distribuit.
- O abordare privind nevoile locale ar putea să identifice foarte repede unele lipsuri în aprovizionare, pe când celelalte nevoi vor necesita un drum lung pentru a fi identificate și măsurate.
- O abordare privind profilul comunitar, care acordă prioritate implicării și participării populației locale, în special a celor oameni și grupuri care nu se implică de obicei, vor avea probabil o durată foarte mare.
- O abordare coordonată printre grupuri și oameni care nu au colaborat anterior nu se va întâmpla peste noapte. Trebuie timp pentru a dezvolta o conștientizare și apreciere a ceea ce fac oamenii, cum o fac și de ce o fac în modul în care o fac.
- Oamenii învață și se dezvoltă în propriul lor ritm. Cunoașterea și înțelegerea profilului comunității nu sunt finite - întotdeauna există mai multe de știut și învățat. Dacă un grup dorește să se dezvolte colectiv, trebuie să recunoască faptul că membrii săi vor începe inevitabil de pe poziții diferite și fiecare vor avea propriul ritm de învățare.

Ideile menționate mai sus tind să sugereze că profilul comunității poate dura de la câteva luni la un termen nelimitat și că este dificil de spus dinainte cât va dura acest exercițiu. Planificarea timpului este esențială.

Unul dintre cele mai mari obstacole în realizarea unui profil al comunității eficace este de a ignora planificarea timpului. Altul este de a fi nerealiști în presupunerile voastre despre cât va dura să înfăptuești ceva. Realizarea profilului comunității durează cât de mult este nevoie, dar acționați cât de repede puteți.

Este imposibil să-ți planifici timpul eficient fără să ai idei clare despre ceea ce dorești să faci și fără a fi hotărât asupra modului de lucru. În orice caz, există două abordări distincte:

- să muncești într-o perioadă dată și să faci tot ce poți în timpul disponibil.
- să muncești pe un set de sarcini dat și să stabilești o durată adecvată pentru acestea.

În practică, totuși, va trebui să le combinați pe cele două. Dar fiți ferm asupra termenelor limită pe care voi le impuneți și acelea care vă sunt impuse de alții.

Vă va ajuta dacă treceți în revistă timpul, constrângerile și termenele limită impuse de alții. Folosiți ceva asemănător listei de mai jos, corectând-o și adăugându-i ceea ce e necesar.

<i>Ciclorile consiliului local</i>
i. Locuințe: în fiecare a doua marți
ii. Servicii sociale: în fiecare a treia marți
iii. Perioade de consultare asupra bugetului încep din 10 Ianuarie
<i>Programe de finanțare de la Guvern</i>
i. Programul urban: oferte în August, decizii în Ianuarie
ii. S11: oferte trimestriale, Ianuarie/Aprilie/Iulie/Octombrie
<i>Evenimente locale</i>
Ex.: Data de închidere a unei facilități locale
Ex.: Data deschiderii unui drum nou
<i>Altele</i>
Ex.: Crăciunul
Ex.: Vacanțe de vară
Ex.: Termene limită impuse de finanțatorul principal/susținătorul exercițiului

Este folositor de estimat timpul necesar pentru îndeplinirea diverselor sarcini și elemente ale profilului comunității. Lista de mai jos conține câteva elemente care ar putea fi incluse într-un profil tipic al comunității; dacă ele figurează în planurile dumneavoastră cât timp credeți că v-ar lua fiecare?

O versiune a acestuia va fi deja produsă de grupul inițial. Ar putea fi acum reactualizat și îndreptat unde este necesar, în cadrul grupului lărgit. Ceea ce urmează, este numai un exemplu, dar dă o durată rezonabilă diferitelor sarcini.

Alcătuirea grupului (echipei)	1 lună
Deciderea cadrului general de muncă	1 lună
Colectarea tuturor datelor necesare	
i. Existente	4 luni
ii. Noi	8 luni
Analiza datelor	1 lună
Redactarea unei schițe a profilului comunității	1 lună
Prezentarea și discutarea propunerilor dumneavoastră	1 lună
Modificarea profilului	1 lună
Lansarea profilului	
Actualizarea și revizuirea	continuă
TOTAL	14 luni

4. Pasul patru: mobilizarea resurselor

Odată ce ați alcătuit un grup, ați decis prioritățile și ați stabilit duratele inițiale, ar trebui să începeți să inventariați resursele care sunt disponibile grupului.

Inventarul stabilit mai jos vă va da un punct de plecare în identificarea a ceea ce aveți. Este, de asemenea, important să știți ce resurse nu sunt disponibile, pentru că nu poți face ceva pentru care nu ai timp, pricepere, echipament sau bani.

Pentru început încercați să vedeți dacă vreunul dintre celelalte grupuri locale sau indivizi au realizat ceva în genul profilului comunității pe care doriți să îl realizați.

Este bine să vă între în obicei să listați resursele pe care le aveți sau de care credeți că veți avea nevoie, datorită dimensiunilor mari pe care le are profilul comunității. În capitolul următor, privind culegerea datelor, vom discuta despre câteva moduri în care pot fi identificate resursele și disponibilitățile comunității locale.

4.1. Inventarierea resurselor echipei

Fiecare persoană din echipă ar trebui să încerce să completeze un formular ca cel de mai jos, care apoi să fie adunate de la întreg grupul.

Odată ce ați identificat ce aveți la dispoziție și ce nu aveți, puteți din nou începe să stabiliți o listă de priorități care să cuprindă resursele necesare care deocamdată lipsesc. De exemplu, la începutul exercițiului s-ar putea să nu aveți o încăpere decentă în care să vă întâlniți sau să fiți într-o permanentă mișcare de la un loc de întâlnire la altul. S-ar putea să nu aveți acces la o cameră video, și cineva din grup sugerează filmarea oamenilor care vorbesc despre necesitatea facilităților mai bune de joacă, în timp ce stă într-un loc de joacă neadecvat.

Confruntându-vă cu lipsa a două dintre resursele de care considerați că aveți nevoie, aveți în față câteva posibile alegeri. Acceptați lipsurile sau încercați să le acoperiți, posibil prin folosirea altor resurse. De exemplu, cineva din grup poate avea influență asupra directorului școlii locale. Școala are săli care ar putea fi folosite și, de asemenea, echipament video; veți opta pentru sală, pentru camera video sau pentru amândouă? Poate răspunsul este să alegeți sala în primă instanță, care dă grupului o stabilitate pentru întâlnirile lui, și apoi să cereți, mai târziu, camera video, când veți avea nevoie de ea. Poate apare chiar cazul în care, mergând pe stradă și gândindu-vă la realizarea profilului, să decideți că nu este necesar să filmezi.

În privința planificării timpului, nu fiți foarte ambițioși când vă gândiți la ceea ce aveți și la ceea ce aveți nevoie. Fiți realiști cu privire la ce resurse veți avea și la cât timp vor dura acestea.

Resurse	Existent	Necesar
Cunoștințe locale		
Contacte locale		
Influență politică		
Accesul la resurse		
▪ săli și incinte		
▪ transport		
▪ echipament -fotocopiator		
-computer		
-cameră video		
-reportofoane		
-imprimante		
▪ rapoarte și informații		
▪ bani și bugete		
▪ timpul echipei și expertiza		

5. Pasul cinci: culegerea datelor

În această secțiune vom vedea ce înseamnă "date", ce tipuri diferite de date există și cum le putem obține.

5.1. Ce sunt datele (informațiile)?

Data este numai un mod oarecum tehnic de vorbire despre informație și cunoaștere. Ea include fapte și cifre, impresii și percepții, sentimente și experiențe, vederi și opinii. Toți avem acces la date, în fond noi, probabil, avem prea multe date cărora trebuie să le facem efectiv față.

Cea mai folositoare calificare pe care ne-o putem dezvolta este de a fi capabili să selectăm din muntele de informații care ne este prezentat în fiecare zi, ignorând ceea ce nu ne este necesar și folosind numai ceea ce avem nevoie.

Țineți minte că nu aveți nevoie de date de dragul lor. Aveți nevoie de date să sprijini argumente și să obțineți idei. Aceasta înseamnă că trebuie să fiți clar privitor la principalele dumneavoastră argumente, ce puncte de vedere susțineți și care sunt ideile dumneavoastră înaintea culegerii datelor.

5.2. Cantitativ sau calitativ (hard sau soft) ?

Data este descrisă ca fiind ceva cantitativ sau calitativ în același mod în care ar trebui să fie făcută distincția între fapte și opinii. Este poate cel mai bine să priviți datele cantitative ca fiind cuantificarea informației, de exemplu numărul de case dintr-o zonă comparat cu numărul de apartamente sau numărul de oameni pensionați sau cei sub cinci ani. Datele calitative se referă mai mult la impresiile oamenilor sau opiniile despre ceva și ele probabil nu vor fi sub forme cuantificabile. Ele transmit un sentiment despre ceva, de exemplu cum este să locuiești în zonă, să fi pensionar sau să muncești într-o fabrică locală. Acestea iau de obicei forma povestirilor sau anecdotelor sau chiar a tablourilor, poeziilor sau jocurilor. Datele calitative se referă la sentimente, experiențe și impresii, și nu la numere.

Este important să nu fiți prea preocupat cu aceste etichete care vă pot induce în eroare. De exemplu, sondajele de opinie pe care le vedeți tot timpul în presă vorbesc despre 37% din populația căreia îi place semnul x mai mult decât semnul y, sau 84% din votanți spunând că vor vota pentru Partidul Monștrilor Aiurii la viitoarele alegeri. Informația despre opiniile oamenilor sau preferințele acestora este calitativă din această privință, dar este cantitativă pentru că este prezentată într-o formă cuantificată.

5.3. Date existente sau așteptând a fi colectate?

Este folositor să distingi între informațiile deja existente și cele care trebuie culese. Aceasta se referă la ambele tipuri de date, cantitative și calitative.

Sursele datelor cantitative existente sunt multe și variate. Ele includ recensământul populației, studii realizate de alte departamente guvernamentale despre rata șomajului și a persoanelor angajate, condițiilor de viață, a ratelor criminalității etc. Studiile locale efectuate pot să se refere la cauzele scăderii stării de sănătate a populației, trafic, folosirea locurilor de joacă etc.

Statisticile referitoare la zonele mici făcute la recensământul din 1992 sunt acum disponibile și pot fi extrem de folositoare. Este probabil cel mai bine să contactezi un cercetător din cadrul autorității locale sau a bibliotecii comunității dacă ai nevoie să știi ce îți poate spune recensământul despre acea zonă.

În timp ce o mulțime de date de acest tip probabil există deja, ele nu pot fi prezentate într-o formă pentru a putea fi imediat folosite în realizarea profilului comunității. Ele se pot referi la o zonă mult mai largă decât comunitatea în discuție, pot fi neactualizate sau pot combina factori pe care doriți să-i analizați separat.

O importantă calitate este aceea de a fi capabil să prelucrezi datele:

- să iei numere și să le folosești ca să-ți faci un punct de vedere, să susții un argument sau să ilustrezi o necesitate;
- ignoră datele care nu servesc scopului tău prin concentrarea asupra factorilor cheie.

5.4. Surse de date cantitative

În timp ce fiecare grup va avea propriile priorități în privința datelor necesare propriilor obiective, următoarea listă de control ar trebui să ajute în gândirea limitelor informațiilor pe care profilul comunității ar trebui să-l acopere.

Câteva surse posibile pentru aceste informații sunt, de altfel, listate și dacă unii membri ai grupului fac parte din organizațiile listate le va fi mai ușor decât altora să aibă acces la date.

Amintiți-vă că oamenii și grupurile locale reprezintă una din cele mai bune surse de date, nu-i neglijați.

Să nu credeți că toate sursele listate mai jos au datele de care aveți nevoie sau sunt pregătite să vi le dea. Uneori datele disponibile sunt neactualizate, uneori personalul care are acces la ele va fi prea ocupat ca să răspundă întrebărilor, uneori datele vor fi confidențiale sau vi se poate cere să le plătiți.

Înainte să abordați oamenii pentru a culege date, explicați cât se poate de clar ce vreți, și ce vreți să faceți cu datele respective. Oamenii ocupați vor coopera mai bine dacă îi abordați într-o manieră profesională.

Demografice

- Vârstă
- Sex/generație
- Origine etnică
- Gospodărie/tipul de familie
- Clasa socială/ocupațională
- Invalidități

Surse: recensământul populației; planificarea autorităților locale sau departamente de cercetare; colegii și universități locale; autoritățile sanitare, librării centrale și filiale locale.

Locuințe

- Tipuri de proprietate
- Standarde de locuit, reparații și calitatea locuințelor
- Prețul locuințelor
- Nivelul chirilor
- Numărul celor fără casă, înregistrați/ascunși
- Nivelul de aglomerare
- Liste de așteptare, autorități locale/autorități sanitare
- Restanțe chirie și ipoteci

Surse: recensământul populației, studii asupra condițiilor de locuit, departamente de planificare și gospodărire ale autorităților locale, agenți imobiliari, societăți de construcții, centre de consultanță în domeniul imobiliar, colegii și universități locale.

Economie și piața muncii

- Numărul de angajați plătiți
- Numărul de șomeri înregistrați
- Durata șomajului
- Numărul schemelor de pregătire etc.
- Numărul de persoane din învățământul superior, cu sau fără frecvență
- Încotro se îndreaptă cei care renunță la studii
- Mari patroni (angajatori)
- Sectoare ale economiei locale în expansiune sau în declin
- Transportul către zonele de muncă
- Nivelul salariilor

Surse: întreprinderi, departamentele de planificare și dezvoltare economică ale autorităților locale, Camera de Comerț, Industrie și Agricultură, colegii și universități locale, consiliul pentru minorități naționale.

Mediu

- Nivelul poluării
- Sursele de poluare
- Proporțiile terenurilor poluate
- Proporțiile și calitatea mediului
- Volumul deșeurilor menajere
- Nivelul traficului

Surse: departamentele de planificare și mediu ale autorităților locale, colegii și universități locale, autoritățile sanitare.

Sănătate și bunăstare

- Situația îmbolnăvirilor
- Cauzele îmbolnăvirilor
- Standardele și calitatea serviciilor de sănătate
- Standardele sărăciei
- Cauzele sărăciei
- Nivelele sărăciei

Surse: autoritățile sanitare, colegii și universități locale, grupuri de specialiști locali, consiliul minorităților naționale.

Servicii

- Varietatea și calitatea magazinelor locale
- Limitele și calitatea serviciilor publice
- Serviciile sociale
- Serviciile de sănătate
- Serviciile de protecția mediului
- Serviciile locale
- Politica și siguranța comunității
- Servicii pentru petrecerea timpului liber
- Alte servicii

Surse: autoritățile locale, asociațiile comerciale locale.

Educație și pregătire

- Numărul și calitatea școlilor locale
- Locul și calitatea pregătirii locale, facilități și durata lor

Surse: centre de instruire, serviciul pentru educație al autorităților locale, școli locale, instituții locale de învățământ superior/suplimentar.

5.4.1. Colectarea datelor cantitative

Dacă există întrebări cărora doriți să le răspundeți și nu există date cantitative disponibile din nici una din sursele listate mai sus, probabil veți aduna singuri datele. Aceasta v-ar putea implica în obținerea documentelor speciale tipizate de la alte agenții (departamentul de gospodărire al autorităților locale, biblioteca locală), dar puteți să vă realizați singuri sondajul.

Din nou este bine de ținut minte că aceasta ar putea fi ca recensământul populației, în care puneți întrebări de genul:

- de cât timp locuiți în această casă, cât câștigați?

sau puteți cere oamenilor opiniile lor:

- credeți că ar trebui să fie supravegheate terenurile de joacă din zonă, vă e frică să nu fiți jefuiți, vă convine orarul bibliotecilor locale?

Dar amintiți-vă, organizarea propriilor sondaje vă poate lua o mulțime de timp și efort și probabil bani. Folosiți datele existente de câte ori puteți!

5.5. Datele calitative - folosiți ce există

Întorcându-ne la datele calitative, este posibil să existe mai multe surse de informare despre zona locală.

Ziarele locale publică adesea articole în care populația locală își exprimă părerile despre starea zonei - cum situația se înrăutățește, cum situația se îndreaptă, cum este să trăiești acolo etc. Trebuie, întotdeauna, să țineți minte că aceste articole sunt scrise în primul rând pentru a vinde ziarul decât pentru a fi de folos profilului comunității, dar ele pot fi de valoare pentru dumneavoastră.

Școlile locale pot antrena copii în realizarea unor sondaje despre ceea ce le place și le displace în zona respectivă și merită întotdeauna să contactezi directorii școlilor locale pentru a afla ce au făcut sau ce vor să facă în viitor.

Societățile locale - în special cele istorice - încurajează adesea membrii săi să-și scrie amintirile despre viața lor în zona respectivă și acestea pot fi, de asemenea, surse extrem de bogate de informație. Toate aceste surse pot fi abordate pentru a vă ajuta la culegerea și actualizarea impresiilor despre viața în comunitatea locală.

Deoarece este mai important să păstrezi bogăția experienței locale decât să adaugi și să analizezi cum mai mulți oameni pot avea aceleași opinii: gândiți-vă să folosiți mai degrabă televiziunea decât scrisul.

Fotografiile pot spune mai multe despre o zonă decât orice număr de tabele statistice și rapoarte scrise. Este desigur relativ ieftin și ușor să-ți faci propriile fotografii, dar nu uitați că ziarele și societățile locale ar putea avea fotografii mai vechi care să vă poată ajuta să faceți comparația dintre trecut și prezent.

5.5.1. Colectarea datelor calitative

Casetele video sau audio pot fi folosite extrem de eficient pentru a înregistra părerile oamenilor despre problemele locale. O casetă video cu o persoană în vârstă încercând să traverseze o stradă aglomerată va crea probabil o imagine mai vie a problemei decât un raport cu grafice arătând fluxul traficului și media vitezelor autovehiculelor.

Totuși, adesea, este cazul ca ambele moduri de prezentare să fie necesare pentru vizualizarea schimbărilor - incontestabila mărturie a casetei video care convinge politicianii să ia o problemă locală în serios și raportul de bază cu date precise care ajută la găsirea de soluții practice.

Gândiți-vă bine de ce doriți sau aveți nevoie de anumite informații. Vă ajută o casetă video să vă expuneți punctul de vedere? Dacă nu, nu vă mai deranjați să faceți una și amintiți-vă că atât casetele video cât și cele audio pot fi foarte costisitoare în realizare.

La fel ca urmărirea impresiilor și opiniilor rezidenților locali sau muncitorilor, profesioniștii locali implicați în producerea profilului comunității, pot, de asemenea, încerca să înregistreze sistematic propriile lor păreri despre o problemă. Funcționarii publici și bibliotecarii comunității sunt încurajați să se pregătească pentru a realiza propriile profile - vedeți dacă acestea vă sunt folositoare și dumneavoastră. Această informație calitativă este, adesea, folositoare ca platformă pentru munca viitoare, vă oferă calitatea prin care să testați părerile dumneavoastră pentru a vedea dacă sunt larg susținute de către rezidenți.

De exemplu, s-ar putea să petreceți ceva timp plimbându-vă printr-o zonă și notându-i facilitățile și serviciile - magazinele nu sunt prea frecventate din cauză că sunt foarte scumpe, parcul este plin cu câini, centrul comunității pare a fi foarte popular. Puteți împărtăși apoi aceste opinii colegilor pentru a vedea câtă înțelegere există și eventual pentru a le folosi în schițarea unui chestionar care va încerca să păstreze aceste informații într-o manieră mai sistematică. Este posibil, ca unele dintre părerile dumneavoastră, inițiale, să se dovedească a fi foarte larg

susținute în timp ce altele să nu stârneasă nici un fel de interes din partea populației locale. Ceea ce este cel mai important este că impresiile (sau posibilele prejudecăți) sunt formulate și subordonate unui fel de control al celorlalți oameni.

Atât în cazul datelor cantitative cât și calitative este adesea o idee bună să permiți lucrurilor să se 'reînnoiască'. Cum dumneavoastră începeți să strângeți un anumit tip de informații, alții vor reveni cu întrebări noi care necesită la rândul lor noi informații. Cu cât veți înainta mai mult pe acest drum cu atât veți deveni mai conștient de lacunele din cunoașterea problemelor locale. Această conștientizare este totuși extrem de folositoare - este mai bine să fii clarificat asupra a ceea ce nu știi decât să crezi că știi tot ce merită a fi știut.

5.5.2. Listă cu tipuri de date calitative

Urmează o listă de întrebări despre o zonă la care ați putea răspunde. Ar putea fi adăugată listei sau scoasă, aceasta depinzând de propriile preferințe.

Amintiri

- Cum a fost să crești aici?
- Cum arăta zona cu 10, 20, 30 sau 40 ani în urmă?
- Zona s-a schimbat mult în decursul anilor?
- S-a schimbat în bine sau în rău?

Zona astăzi

- Care sunt limitele acestei zone?
- S-au schimbat limitele zonei, au crescut sau s-au micșorat în ultimii ani?
- Cei mai mulți oameni numesc această zonă cu același nume?
- Este întreaga zonă omogenă sau există diferențe în interiorul ei?
- Este o zonă plăcută ca să trăiești în ea?
- Ce o face plăcută?
- Ce o face să nu fie plăcută?

Locuințe

- Sunt suficiente case sau apartamente pentru fiecare?
- Sunt probleme cu proprietățile neocupate?
- Sunt multe case, bune de locuit, aici?
- Ce este în neregulă cu gospodăriile aici?

Slujbe și muncă

- Cea mai mare parte a oamenilor se duc la muncă?
- Sunt suficiente locuri de muncă disponibile?
- Trebuie oamenii să se deplaseze departe pentru a ajunge la slujbă?
- Există slujbe decente pentru localnici?
- Muncește cea mai mare parte a persoanelor în același loc?

Servicii de care ai nevoie

- Poți să obții cea mai mare parte a lucrurilor de care ai nevoie din zona ta?
- Ce lipsește?
- Cât de departe trebuie să meargă oamenii pentru mâncare, spectacole, mobilă, doctor, biblioteci etc.?
- Sunt serviciile locale în general bune?
- Magazinele locale au prețuri rezonabile sau sunt scumpe?

Altele

- Trăind aici ești în siguranță?
- Par oamenii îngrijorați de siguranța lor?
- Are zona o imagine bună?
- Arată zona ca și cum nimeni nu are grijă de ea?
- Sunt (prea) mulți câini în zonă?
- Este o zonă cu mult trafic?

Vor exista desigur alte moduri de a vă grupa întrebările - de exemplu, ați dori să știți doar care, cred rezidenții locali, că sunt problemele de trai din acea zonă sau avantajele. Oricare ar fi principalele dumneavoastră puncte de interes, listați-le și apoi gândiți-vă la cel mai bun mod de a obține informația relevantă.

6. Pasul șase: analiza datelor și identificarea necesităților

Folosind mai mult timp decidând ce întrebări doriți să puneți oamenilor și persoanele pe care doriți să le chestionați, colectând diferite tipuri de informații, dintr-o multitudine de surse, sunteți acum în stadiul de analizare a informațiilor și de identificare a nevoilor locale.

Într-o mare măsură forma analizelor dumneavoastră va fi determinată de întrebările pe care le puneți. Ați adunat informații pentru a răspunde anumitor întrebări și nu doar pentru a le aduna.

Astfel, dacă ați fi fost interesați în măsurarea sărăciei din zonă și a modurilor în care este trăită diferit de către diferite grupuri de oameni aceasta ar fi punctul de început.

De exemplu, informațiile adunate de la un colegiu local asupra numărului de oameni care solicită sprijin material, demonstrează că populația locală le pretinde la un nivel mai înalt decât cei din zona vecină? Dacă DA, informațiile pe care le-ați colectat printr-o serie de interviuri vă relevă de ce anumite grupuri se consideră sprijinite necorespunzător? Și discuțiile de grup avute cu tinerii din localitate, la centrul de tineret, au adus vreo lumină sub raportul discriminării de către firmele locale?

Este imposibil ca într-un ghid cum este acesta să intri în amănunte asupra numeroaselor analize tehnice informative disponibile. Unele dintre ele sunt extrem de complexe și sofisticate, în timp ce altele sunt mult mai directe și ușor de folosit.

Este important să ne amintim că un profil al comunității este puțin probabil să implice strângerea unor mari cantități de informații ce necesită analize complete. Dacă sunt identificate probleme care necesită acest nivel de analiză atunci este, probabil, mult mai adecvat să folosească profilul comunității pentru a identifica aceste lacune în cunoașterea existentă și să argumenteze ca altora să li se dea această sarcină în viitor.

Reflectați dinainte asupra aptitudinilor și experiențelor dumneavoastră în analiza datelor și adaptați gradul de complexitate al sondajului dumneavoastră la acestea. Spre exemplu dacă nu ați încercat niciodată să analizați cantități mari de informații folosind pachetele de bază ale computerelor atunci este, probabil, mai bine să nu vă gândiți să realizați un sondaj pe o mie de oameni.

Nu faceți analize de dragul de a le face - evitați pericolul "analizelor paralizante" când amânați prezentarea rezultatelor dumneavoastră până când ați dezlegat încă un tabel încrucișat de variabile.

6.1. Identificarea nevoilor

În timp ce toate profilele vor conține materiale descriptive despre ceea ce există în prezent într-o zonă, voi veți dori probabil să vedeți necesitățile zonei.

Anumite necesități vor fi evidente de la început și au inspirat întreg exercițiul de fapt. Altele, oricum, vor începe să iasă la iveală în timpul stadiului de adunare al datelor.

În oricare dintre necesitățile cunoscute sau pe care doriți să le explorați, merită să țineți minte următoarele distincții:

- Necesități identificate de alții: aceștia pot fi experți sau profesioniști care nu trăiesc în zonă, dar pot lucra acolo. Ei identifică nevoile pentru alții.
- Necesitățile simțite de populația locală: acestea sunt necesitățile reale, simțite sau descrise de populația care trăiește în zonă. Pot fi cazuri în care profesioniștii locali nu împărtășesc aceste vederi și chiar cred că sunt nerezonabile, pentru că par destul de mari sau insuficient de mari.

Ar putea fi bine de relatat, responsabililor locali, orice necesități particulare identificate, deși scopul întrajutorării comunității nu trebuie uitat.

Lista de verificare vă poate ajuta să structurați nevoile reieșite din analizele dumneavoastră și să începeți să identificați domeniile de responsabilitate.

Este folositor să vă gândiți la stabilirea priorităților pentru nevoile identificate, astfel încât strategiile dumneavoastră pentru a le satisface să fie mai eficiente:

- priorități:
  - vor fi toate necesitățile tratate în mod egal?
  - veți clasifica nevoile?

- cum veți face aceasta, ce criterii veți folosi?
- necesități conflictuale
  - care este natura conflictului?
  - veți încerca să rezolvați conflictul?
  - cum propuneți să faceți aceasta?

Necesități	Responsabilități
Locuințe	Primăria ?
Educație	Inspectoratul școlar, școala ?

7. Pasul șapte: prezentarea rezultatelor

Aceasta este o etapă vitală, pentru dumneavoastră, putând submina toate eforturile și munca depusă prin prezentarea inadecvată a rezultatelor:

- nu încărcați oamenii cu informații;
- prezentați constatările și recomandările voastre în mod clar și concis;
- nu încercați să cuprindeți totul într-un document;
- gândiți-te care este cea mai bună modalitate de prezentare a profilului comunității;
- gândiți-vă la audiența dumneavoastră - este destinată oamenilor care citesc rapoarte tot timpul sau oamenilor care au doar câteva momente în care să asculte ce ai de zis?

După cum a spus Joseph Pulitzer:

- prezintă-l concis, astfel încât ei să-l citească;
- clar, astfel încât să fie apreciat;
- pictografic, astfel încât să-și amintească;
- și peste toate acestea, acuratețe, astfel încât ei vor fi ghidați de el.

7.1. Prezentarea datelor cantitative

Există două scopuri principale în prezentarea datelor:

- să demonstreze un punct de vedere:
  - dacă vreți să demonstrați un punct de vedere este nevoie să trimiteți mesajul cât mai rapid și mai ușor;
  - graficele sunt bune pentru acest scop;
  - la fel sunt tabelele care dau un număr mic de mesaje, clare și simple.
- pentru referințe:
  - dacă doriți să furnizați o mulțime de informații pentru cineva cu aptitudini și experiență în folosirea ei;
  - tabelele trebui să afișeze curat numerele;
  - este chiar bine să prezentați informația în mod comparativ, pentru ca cititorul să poată vedea unde se află zona lui în comparație cu alta;

-este, de asemenea, bine să arătați tendințele posibile, pentru a vedea cum s-au schimbat lucrurile cu timpul și cum ar trebui făcute decii în viitor.

Există trei moduri principale de prezentare a datelor. Fiecare are avantaje și dezavantaje și este necesar să fie folosită cea mai bună cale pentru realizarea sarcinii.

- tabele: -sunt bune pentru a arăta valorile numerice;
-rotunjirea numerelor face mai simplu calculul mental și identificarea tendințelor;
-este mai ușor să citești numere în coloane decât în șiruri;
-pune coloanele împreună;
-desfaceți coloanele lungi în grupe de cinci;
-puneți categoriile cele mai largi primele.
- grafice: -sunt bune pentru a arăta calitatea relațiilor;
- cuvinte: -sunt bune pentru prezentarea implicațiilor pentru viitoarele acțiuni.

8. Pasul opt: continuarea

8.1. Ce să facem cu rezultatele?

Dacă v-ați gândit cu atenție înainte la motivele pentru care realizați un profil al comunității și pentru ce necesități locale specifice vreți să faceți ceva, atunci acest pas va fi relativ simplu.

Dacă pe de altă parte aveți motive de îndoială asupra raționamentului dumneavoastră, atunci întoarceți-vă la lista necesităților și încercați din nou. De data aceasta, gândiți-vă precis de care necesități locale sunteți preocupat și pe care ați decis să vă concentrați eforturile.

Apoi, gândiți-vă cine are nevoie să știe ce ați descoperit. Cine este calificat să vă ajute, să facă ceva în legătură cu problema pe care ați identificat-o ?

Acum este timpul să planificați o campanie prin care să aduceți constatările și recomandările în atenția oamenilor care vă pot ajuta.

Fiți siguri că oricine are nevoie să obțină un sumar al profilului comunității dumneavoastră, fiți siguri că presa are cunoștință despre el și are acces la el. Dacă ei nu vă apără interesele la început, faceți o campanie de publicitate pentru a fi sigur că nu vă pot ignora!

Amintiți-vă că profilul comunității poate fi folosit de alți oameni, de exemplu în susținerea ofertelor pentru credite nerambursabile. Asigurați-vă că suficient de mulți oameni știu de existența lui și ce tip de informații conține.

Versiuni cu cuprinsul, care scot în relief principalele constatări și care le ilustrează, vor fi foarte folositoare să circule la un număr larg al populației. Ei vă pot salva de efortul trimiterii a versiunii întregi oamenilor care nu o vor, și

ei pot stimula pofta anumitor oameni pentru întreaga versiune.

9. Pasul nouă: lucrul în echipă

9.1 Căutarea altor proiecte și realizarea de alianțe

În acest stadiu veți avea probabil un mic grup de muncă, să spunem, o duzină de oameni care vin regulat la întâlniri și își pun eforturile în slujba comunității.

Veți identifica probabil un număr mare de oameni care vor sau sunt obligați să fie informați despre ceea ce faceți.

Când ați identificat resursele disponibile veți ști când veți avea nevoie să implicați alte persoane pentru a vă ajuta să rezolvați o problemă pentru care nu există calificări în grupul de muncă.

Acum este timpul de a revedea unde ați rămas în relațiile cu toți acești oameni și sarcini. Identificarea altor grupuri cu care vreți să dezvoltați mai bine relații, aceștia pot fi:

- poliția, dacă urmează să începi să iei interviuri într-un centru comercial;
- școala locală, pentru că vreți să adunați câteva fotografii despre dotările lor;
- societatea istorică locală, pentru că vreți să scrieți despre cum arăta zona în urmă cu douăzeci de ani;
- presa locală, pentru că vreți să lansați profilul comunitar.

Decideți cine urmează să ia legătura cu fiecare din aceste grupuri și în ce fel.

Am arătat mai înainte că profilul comunitar reprezintă o activitate continuă. Constatările și recomandările necesită să fie aduse la zi, zonele cu probleme vor trebui monitorizate, succesele și eșecurile vor fi analizate. Un bun sistem de evaluare și monitorizare vă va fi de folos. Oricum trebuie să vă gândiți, de asemenea, asupra vieții produsului:

- durata de viață a rapoartelor realizate;
- durata de existență a grupului de bază;

Pasul șapte sugerează că ar trebui să aveți un grup de bază angajat să producă profilul comunitar, dar acesta ar trebui să fie în centrul unei rețele largi de grupuri și indivizi:

- doriți să continuați cu grupul de bază?
- există încă entuziasm pentru muncă?
- mai există muncă de efectuat de către grupul de bază?
- are vreunul din celelalte grupuri un rol mai important?
- ar trebui ca altcineva să ia conducerea acum?

Ce sarcini mai rămân de făcut? Cine ar trebui să le facă? Cum pot ei fi convinși să și le asume?

10. Pasul zece: monitorizarea și evaluarea

Cu toate că acest pas este descris spre sfârșitul lucrării, ar fi trebuit totuși să fie descris de la început.

Este bine să gândești că cei zece pași trec printr-un ciclu complet. Ordinea acestui ghid începe cu asamblarea întregului grup și deciderea priorităților, dar ar putea începe în egală măsură cu monitorizarea și evaluarea.

Pentru a monitoriza și evalua este nevoie să vă cunoașteți scopurile, obiectivele și metodele. Dar scopurile și obiectivele nu vin din aer - ele derivă din percepția că o acțiune este necesară și că ceva trebuie schimbat.

Prioritățile inițiale și planificarea pașilor vă vor conduce la stabilirea anumitor ținte și sarcini de realizat. Acestea ar trebui acum să formeze bazele monitorizării și evaluării.

De exemplu, dacă stabiliți o programare de opt luni, pentru colectarea datelor de care aveți nevoie, dar în practică sunt necesare douăsprezece luni pentru aceasta, veți fi în poziția de a face o serie de evaluări despre această întârziere. Unde credeți că s-a produs întârzierea? Ați remarcat aceasta doar mai târziu, în timpul procesului? Ați fi putut face totul ori acestea se datorează circumstanțelor în afara controlului dumneavoastră? Este întârzierea cauzată de anumite probleme? În primul rând, ați stabilit termene limită nerealiste? Cum o veți face în viitor mai realist?

Monitorizarea și evaluarea nu reprezintă nici mai mult nici mai puțin decât întrebări și răspunsuri oneste la acestea. Dacă țintele, obiectivele și metodele dumneavoastră pentru îndeplinirea lor au fost complexe, atunci întrebările de evaluare care trebuie puse vor fi, de

asemenea, complexe și informația de care aveți nevoie ca să le răspundeți va fi, de asemenea, complexă.

Dacă abordarea profilului comunității a fost clară și simplă, atunci la fel va fi și cadrul dumneavoastră de monitorizare și evaluare. Dacă găsiți că este dificil să spuneți concis ce faceți și de ce, atunci veți găsi probabil că este foarte dificil să vă evaluați performanțele ori să acceptați evaluările altora.

Câteva din diferitele scopuri ale evaluării includ:

- fiți recunoscători acelor care v-au susținut;
- susținerea unui argument cu informații (adesea pentru mai multe resurse);
- indicați dacă experiența dumneavoastră ar putea fi folosită în altă parte;
- identificați cea mai bună experiență;
- încercați să înțelegeți de ce anumite lucruri s-au întâmplat precum și ce s-a întâmplat.

Evaluarea nu este numai un exercițiu tehnic, este adesea unul politic. Judecățile trebuie emise și apărute și acestea vor avea inevitabil consecințe în continuare - uneori pozitive, altele negative.

Este imposibil să evitați politicile evaluării, dar vă puteți da seama de câteva din cheile întrebărilor care există:

- cine este membru al comisiei de evaluare?
- cine plătește pentru ea sau o susține, ce drepturi le dă acest lucru?
- cine va stabili termenii de referință ai evaluării?
- cine va realiza evaluarea?
- cine va vedea fiecare raport al evaluării?
- cine va fi capabil să folosească rezultatele și pentru ce?

SUCCESS!

Glosarul nu conține definiții ci doar note cu privire la diferite concepte legate de creșterea veniturilor comunităților la nivel local. Ei sunt, în primul, rând destinați lucrătorilor comunitari dar, pot să fie de interes și pentru planificatori, activiști, studenți, cercetători, manageri și administratori care sunt implicați în eliminarea sărăciei și într-o dezvoltare continuă în comunitățile cu venituri scăzute.

Actori - toate persoanele sau grupurile de persoane care primesc joburi, activități, responsabilități în implementarea proiectului.

Acțiune - apare acolo unde există grupuri și înseamnă a face ceva în grupul tău sau în grupul tău țintă, în contradicție cu a învăța mereu ceva despre acesta. Cea mai eficientă modalitate de instruire este cea de tip acțiune unde participanții învață să facă ceva practic. Scopul mobilizatorilor este să stimuleze și să creeze un ghid de acțiune comunitară, să formeze un grup pentru aceasta, mobilizând membrii comunității în acțiune, obligându-i să se miște în vederea realizării obiectivelor propuse.

Aculturație - desemnează procesul de învățare a unei noi culturi, care implică copiere, imitație, asimilare. Adesea, înseamnă mișcarea spre o nouă societate unde cultura este diferită, reprezentând o parte a mecanismului de adaptare ce rezultă din contactele și interacțiunile reciproce între grupuri de indivizi ce aparțin unor culturi diferite. Munca de mobilizator conduce la schimbări sociale în comunitate, unde membrii acesteia trebuie să acultureze, să meargă către aculturație pentru o nouă schimbare în comunitate.

Altruism - unul din elementele esențiale ale întăririi și creșterii unei comunități, fiind definit ca nivelul în care o unitate, un organism sau grup este capabil să facă sacrificii pentru dezvoltarea aceluși organism sau grup. În societatea

umană, actul de altruism este reprezentat de efortul necesar mobilizării mijloacelor de îmbunătățire și de alocare a resurselor incluzând timpul, piața muncii, energia pe care comunitatea le așteaptă să fie plătite de către membrii săi.

Analiza situației - procedura de-a lungul căreia fiecare din caracteristicile și prioritățile problemei dintr-o comunitate a fost identificată. Rolul unui mobilizator este să se asigure că cea mai mare parte a membrilor comunității participă în observarea și analiza situației comunitare.

Animația - stimularea sau mobilizarea comunității pentru ca aceasta să se miște, să fie vie și să se dezvolte. Adesea, termenul este utilizat ca substitut pentru mobilizare. Animația înseamnă unitatea și mobilizarea comunității. Cu alte cuvinte, membrii comunității sunt aceia care fac ceva pentru comunitate și nu se aștepte ca alții din afară ei să facă ceva pentru ea. Trainingul în managementul comunitar face loc animației sociale, ca un pas, prin utilizarea metodelor de instruire, pentru creșterea capacității comunității sau a organizațiilor din comunitate să decidă, să planifice, să conducă propria sa dezvoltare. Trebuie încurajată instruirea membrilor comunității, a liderilor care au datoria să se asigure de controlul comunitar, a reprezentanților instituțiilor publice, autorităților locale sau liderilor comunitari să abandoneze rolul de patron în furnizarea de bunuri și servicii.

Apatia - unul din cei cinci factori ai sărăciei și dependenței, adesea în legătură cu filosofia fatalistă, implică inerție, dezinteres, absența responsabilității în cadrul activității comunitare.

Așezări umane și habitat - adăposturile și habitatele umane înseamnă mai mult decât tehnologia unor construcții de case, casele existând pentru oameni și prin oameni. Construcția caselor trebuie să fie dublată de dezvoltarea serviciilor comunitare cum ar fi: accesul la o piață, apă, sănătate, educație a tinerilor, comunicații, transport. Așezările umane urbane sau rurale nu sunt doar o colecție de infrastructuri sau de persoane ci reprezintă o comunitate, o organizare socială care implică atribute umane, credințe, concepte, dimensiuni economice și politice, familii și alte instituții sociale. Dezvoltarea așezărilor umane este o dezvoltare comunitară.

Banii - simbol cultural care poate fi utilizat ca măsură și ca mijloc de transferare a bunăstării și ca o modalitate de stocare, de depozitare a acesteia. Banii și bunăstarea nu sunt același lucru, cei doi termeni nu trebuie confundați.

Baze comunitare - este o mare diferență între comunitate bazată și comunitate locală. Dacă o agenție furnizează un serviciu în comunitate, cum este de exemplu cel clinic, ne referim la comunitate ca la una locală și nu bazată. Se numește comunitate bazată o activitate de construcție de servicii sau organizații care pot să fie alese, selectate și controlate. În comunitate, cel mai important lucru este ca luarea deciziei să fie bazată la nivelul comunității, decizia trebuie să fie din interior, pentru comunitate și din comunitate.

Boala - unul din cei cinci factori ai sărăciei. Este mult mai pragmatic și mai productiv pentru o societate sau comunitate să prevină îmbolnăvirile, să limiteze resursele alocate pentru tratamentul membrilor comunității și investițiile în echipamente și abilități specializate în tratarea mai multor persoane prin promovarea a ceea ce se numește îngrijirea primară pentru sănătate.

Brainstorming - procesul structurat social în sesiunile de instruire unde grupul este pregătit să devină un grup participativ de luare a deciziei care să nu fie dominat de indivizi singulari. Regulile și procedurile acestui proces sunt schițate prin lucrul împreună facilitând participarea în grupurile de luare a deciziei. Mobilizatorii sunt încurajați să învețe tehnicile de a fi traineri utilizând brainstorming-ul ca metodă de dezvoltare în luarea deciziilor.

Bunăstare - termen corelat cu cel de valoare; reunește bunuri și servicii care au valoare în cadrul comunității.

Capacitatea - aptitudinea, abilitatea actorilor în a realiza ceva pentru ei.

Caritate - ajutorul pentru săraci sau oameni aflați în nevoie este o valoare universală, întâlnită în toate religiile din lume. Caritatea presupune "a da", fără a cere ceva în schimb. Dar doar prin "a da" și nu a cere nimic în schimb se poate crea dependența ce poate estompa dezvoltarea proprie.

Ciclu mobilizării - un set de intervenții prin care mobilizatorul realizează stimularea comunitară și angajează activitățile proprii pentru dezvoltarea acesteia. Se numește ciclu pentru că tot setul este compus din activități logice și funcționale care pot fi repetate de câte ori este nevoie.

Comitetul de implementare în comunitate - acel grup de persoane care decide modalitățile de dezvoltare ale comunității și care sunt responsabile pentru realizarea acestora în întreaga comunitate.

Comitetul de proiect - alegerea dintre membrii comunității a unor responsabili care se vor ocupa de buna desfășurare a proiectului.

Comunitate - nu este doar o colecție de indivizi și de credințe umane, este un superorganism care face parte din cultură, un sistem socio-cultural, compus din interacțiunile dintre oameni care conduc la schimbarea atitudinilor și comportamentelor lor. Comunitatea include șase dimensiuni: tehnologică, economică, politică, instituțional-socială, axiologică și aceea referitoare la percepțiile membrilor comunității.

Constrângeri - bariere care apar în activitățile ce duc la atingerea obiectivelor. Un proiect bine schițat identifică în mod curajos constrângerile și generează o strategie de depășire a acestora. Când agențiile de caritate sau organizațiile donatoare consultă liderii comunitari sau reprezentanții comunității, ei adesea întrebă dacă comunitatea așteaptă proiecte. În urma acestei întrebări la care se răspunde prin da, agențiile pot să raporteze către bordurile lor sau către donatori că este o participare comunitară. Acest lucru este incorect, deoarece este o consultare și nu o participare comunitară în luarea deciziilor, în alegerea și planificarea proiectelor ținând cont de prioritățile comunității în contrast cu prioritățile agențiilor.

Contribuția - mulți oameni fac confuzie între participare și contribuție, considerând că participarea comunitară înseamnă doar contribuție comunitară. Din nefericire, sunt multe cazuri când membrii comunității au contribuit doar prin muncă sau alte resurse (pământ, bunuri). Metodologia de promovare a participării înseamnă participarea în luarea deciziilor nu contribuție prin resurse.

Contribuție comunitară - când participanții vin din afara comunității nu înseamnă că este vorba de o contribuție comunitară. Membrii comunității sunt cei care trebuie să

contribuie efectiv. Participarea comunității înseamnă luarea deciziilor împreună, înseamnă a face activități bazate comunitar sau centrate pe comunitate. Contribuția comunității este necesară în a asigura sprijinul membrilor comunității în propriile lor proiecte. Recomandăm ca cel puțin 50 de procente din input-urile fiecăruia din proiectele comunitare să fie suportate de comunitatea însăși. Input-urile comunității adaugă valoare proiectelor venite din afară. Timpul petrecut de membrii comunității împreună, în special, în comitete executive de decizie și de planificare a proiectelor, contribuie la formarea de abilități în management. Este important, ca întotdeauna, să se estimeze participarea comunității în raport cu input-urile din afara ei.

Costuri directe legate de muncă - acelea care în afaceri sunt plătite de către angajatori către angajați pentru producerea de bunuri și servicii pe care ei le vând.

Costuri indirecte ale muncii - venituri și salarii pe care oamenii de afaceri le plătesc angajaților care nu lucrează direct în producție (de exemplu, gardienii).

Costuri materiale directe - ceea ce întreprinzătorul plătește pentru cumpărarea de materiale cu scopul obținerii de bunuri și servicii.

Creșterea comunitară, întărirea comunitară capacitatea unei comunități în dezvoltarea abilităților membrilor săi de a se ajuta singuri, fiind mai mult decât adăugarea de alte servicii comunitare sau facilități ca drumuri, sănătate, apă, acces la educație sau îngrijire de sănătate. Este mijlocul de creștere a abilităților și a tăriei, însemnând mai multe abilități, mai multă încredere și mult mai multă organizare efectivă. Spre deosebire de caritatea sau donațiile de resurse din afară, poate să faciliteze acțiune în proiectele comunitare dar numai dacă membrii comunităților sunt bine implicați de la început în decizia acțiunilor comunitare, să identifice resursele din comunitate și să dezvolte un sens al proprietății și responsabilității în facilitățile comunale de la început până la sfârșit. Întărirea comunitară reprezintă capacitatea de a face folositoare deciziile luate la nivelul legislației și de a avea capacități practice și abilități de a lua decizii în legătură cu propria dezvoltare.

Creșterea conștientizării - una din cele mai importante responsabilități ale lucrătorilor comunitari ce constă în furnizarea de informații simple și cu acuratețe mare având drept scop ajutarea membrilor grupului țintă de a înțelege, a conștientiza problemele cu care se confruntă și de a le trata și rezolva mai eficient în concordanță cu resursele proprii comunități.

Cultura - în științele sociale, înseamnă întregul sistem social, totalitatea atitudinilor și comportamentelor învățate,

organizate pe șase dimensiuni: tehnologică, economică, politică, instituțională, ideologică și perceptivă asupra lumii. Unitatea de bază a culturii este simbolul, cultura nu este moștenită genetică ci este transmisă prin simboluri de comunicare ce determină comportamente învățate care transcend de la un individ la altul. Adesea, se cheamă că este superorganică pentru că este compusă din sisteme care depășesc entitățile biologice umane.

Democrație - puterea poporului. Sunt mai multe tipuri de democrație - democrație reprezentativă unde oamenii își aleg reprezentanții (exemplu membrilor din Parlament), să ia deciziile pentru ei și democrația participativă unde oamenii sunt implicați în luarea deciziilor. Mobilizatorii trebuie să promoveze democrația în proiectele comunitare

Dependența sau sindromul dependenței - atitudinea membrilor unui grup care consideră că nu-și pot rezolva propriile probleme fără un ajutor din afară.

Descentralizarea - procesul prin care se realizează trecerea puterii de la centru la nivel local.

Dezvoltare - mulți oameni cred că dezvoltarea înseamnă creștere cantitativă, dar adesea principalele creșteri sunt de tip calitativ. Dezvoltarea înseamnă creșterea mijloacelor prin care să faci ceva mai bine și astfel să poți deveni mai complex și mai puternic. Dezvoltându-se comunitățile devin mult mai complexe. Pentru un mobilizator, dezvoltarea comunității înseamnă că toate cele șase dimensiuni ale comunității trebuie schimbate.

Dezvoltarea capacităților. Creșterea capacității - creșterea abilității unei comunități ori organizații în vederea atingerii obiectivelor propuse.

Dezvoltarea comitetelor - comitetul de dezvoltare, executiv sau de implementare, este ales din comunitate și are responsabilitatea de a atinge toate obiectivelor convenite. Este produsul eforturilor de organizare din comunitate.

Dezvoltare comunitară - mulți oameni pleacă de la ideea că dezvoltarea comunitară înseamnă simplă îmbogățire și creștere a capitalului bunăstării sau al veniturilor. Dezvoltarea comunitară înseamnă mai mult fiind o schimbare socială unde comunitățile devin mai complexe adăugând instituții, unde crește puterea colectivă și apar schimbări calitative în organizare. Dezvoltarea înseamnă creșterea în complexitate și întărirea celor șase dimensiuni ale culturii (tehnologică, economică, politică, instituțională, valorică și de credințe).

Dimensiunile culturii - fiecare dimensiune care compune sistemul socio-cultural se bazează pe comportamente învățate în cadrul comunității, interacțiunile

dintre ele conducând la un sistem cultural superorganic. Cele șase dimensiuni ale culturii sunt tehnică, economică, instituțională, axiologică, politică și dimensiunea credințelor și percepțiilor referitoare la universul înconjurător.

Dimensiunea economică a comunității - reprezintă comportamentele, căile și mijloacele diferite de producere și de alocare a bunurilor necesare și serviciilor care conduc la bunăstare economică în cadrul comunității.

Dimensiunea instituțională a comunității - dimensiunea instituțională sau socială a comunității este alcătuită din acțiunile umane, căile pe care oamenii le identifică în vederea realizării scopurilor, comportamentele, așteptările lor și interacțiunea dintre toate acestea în cadrul unui sistem socio-cultural complex. Ea include diferite instituții (căsătoria, prietenia, poliția, statul etc.) sau alte fapte ale comportamentului uman.

Dimensiunea legată de percepții și credințe a comunității - o structură de idei contradictorii pe care oamenii le au în legătură cu natura și universul, lumea din jurul lor, rolul pe care ei îl au, cauze și efecte, natura timpului, mijloace și comportament. Credințele ca element cultural sunt transmise prin simboluri de comunicare, nu genetic sau biologic. Credințele și percepțiile printre membrii comunității sunt afectate de activitățile de mobilizare și pot să însemne un factor important în considerarea planificării în vederea mobilizării activității.

Dimensiunea politică a comunității - bazată pe comportamentele învățate, căile variate și mijloacele de alocare a puterii și luării deciziei în cadrul unei comunități. Nu este același lucru cu ideologia care este considerată dimensiunea valorică a comunității. Dimensiunea politică include tipuri de guvernământ și sisteme de management dar și oamenii în grupuri mici care iau decizii fără a avea un lider recunoscut.

Dimensiunea tehnologică a comunității - capitalul, instrumentele și comportamentele specializate care sunt folosite în dezvoltarea mediului fizic. Reprezintă interfața între umanitate și natură. Multe persoane cred că dezvoltarea înseamnă numai creșterea tehnologiei, dar aceasta este numai una din cele șase dimensiuni ale culturii care pot să schimbe comunitatea.

Dimensiunea valorică a culturii - structura de idei, adesea paradoxale, inconsistente, contradictorii pe care oamenii le au despre bine și rău, despre frumos și urât, despre drept și greșit, care justifică și explică comportamentele lor.

Enculturație - procesul de învățare, oarecum sinonim cu socializarea, prin care achiziționăm simboluri, învățăm comportamente, reguli de conviețuire în comunitate

referitoare la cele șase dimensiuni ale culturii. Noi pornim în procesul de enculturație încă de la naștere și continuăm până la moarte.

Eradicarea sărăciei, prevenirea prin eradicare - mobilizatorii trebuie să lucreze împreună cu membrii comunității pentru eliminarea problemelor sociale (sărăcia) prin analiza cauzelor și acțiunea asupra lor. Există două abordări complementare de eliminare a sărăciei: abordarea comunitară și cea privată. Reducerea sărăciei înseamnă să faci sărăcia mai mică prin găsirea căilor de eradicare spre deosebire de prevenirea ei care, temporar, tratează simptomele sărăciei.

Facilitate - sunt două căi care pot fi folosite pentru facilitare în dezvoltare, în creșterea comunității. Una se referă la metode de facilitare, de instruire și de organizare a participanților care devin mai performanți prin învățare, alta este stabilirea posibilităților de dezvoltare a mediului la care fiecare individ să contribuie, a posibilităților de dezvoltare cu referire la regulile administrative, la proceduri și practici, la atitudinile liderilor, a experților tehnici și suportul pe care administratorii îl furnizează pentru creșterea resurselor și a veniturilor la nivel local.

Facilitate comunală - înlesnire necesară desfășurării în bune condiții a vieții în comunitate. Facilitățile individuale sunt facilități proprii ale indivizilor sau familiilor, cu ar fi de exemplu casa. Alte facilități ca drumuri, servicii de apă, școli aparțin grupurilor, fiind comunale.

Factorii sărăciei - există cinci mari factori ai sărăciei, ca problemă socială și aceștia sunt: ignoranța, boala, apatia, lipsa de onestitate și dependența. Ca factori secundari pot să contribuie absența pieței, infrastructura insuficient dezvoltată, lideri slabi, proastă guvernare, subocupare, lipsă de specializări, lipsă de capital sau altele.

Guvernanta - termen mult mai larg decât guvernământ, guvernare, cel puțin formal se referă la luarea deciziilor, la control, la management, coordonare și proces de creștere în fiecare organizație și în fiecare comunitate. O bună guvernanta este participarea onestă, responsabilă, practică, progresivă, transparentă, de egalitate, democratică cu respectul tuturor membrilor.

Habitat - se referă la locul unde trăiește cineva. Habitatul uman este mai mult decât casa în care trăiește omul. El nu este doar o colecție de case, este o comunitate de oameni, care include pe lângă structura fizică și sistemul de facilități comunitare (apă, sănătate, transport, piață, energie, bunuri, îngrijirea sănătății, educație, securitate) de care membrii comunității au nevoie. Satul sau orașul nu pot exista fără oameni, el este de fapt efortul și viziunea oamenilor concretizate prin activitățile acestora.

Ignoranța - unul din cei cinci factori majori ai sărăciei, reprezentat de atitudinea oamenilor care nu fac nimic pentru a se dezvolta și a dezvolta propria comunitate.

Implementarea - se referă la începerea și completarea activităților descrise în designul proiectului.

Independența - unei persoane, a unui grup sau a unei comunități înseamnă că cineva din afară nu este implicat în luarea deciziilor privind dezvoltarea. Este important să se încurajeze creșterea nivelului de independență în toate domeniile, în defavoarea dependenței.

Indicator de monitorizare - criterii calitative și cantitative pentru măsurarea și evaluarea rezultatelor obținute în urma activităților desfășurate în cadrul proiectului, a obiectivelor și ieșirilor. Indicatorul de monitorizare trebuie să fie verificabil din punct de vedere obiectiv.

Informațiile de management – ceea ce este necesar în procesul de luare a deciziilor. Datele diferă de informațiile de management.

Input (intrări) - termenul are înțelesuri diferite ca verb sau ca substantiv. Ca substantiv reprezintă resursa care este utilizată într-un proiect ori o întreprindere productivă, iar ca verb se referă la faptul de a introduce ceva în ceva, de exemplu să introduci informațiile într-un computer.

Instruirea în managementul comunitar - are cinci obiective: 1) creșterea conștientizării - se referă la problema de rezolvat, la conștientizarea, înțelegerea ei; 2) informarea - obținerea de informații despre problemă și soluția ei; 3) achiziționarea de abilități - modalități de rezolvare a problemei; 4) încurajarea-motivarea necesară demarării acțiunii; 5) mobilizarea - oamenii, organizații ca o unitate, trebuie să determine prioritățile întregului grup, nu doar ale liderului, să decidă asupra acțiunii, a planificării și să implementeze acțiunea. Pe scurt, instruirea văzută ca organizare pentru a face mai eficientă și mai transparentă luarea deciziei în acțiune.

Instruirea în managementul comunității - metodă de întărire a comunităților cu venituri scăzute cu scopul reducerii sărăciei și promovării participării comunitare (participarea membrilor comunității prin mobilizarea și organizarea lor).

Instruirea pentru acțiune - element al întăririi comunității și al grupurilor din comunitate. Nu este numai un transfer de informații și abilități, ci necesită implicarea în activitatea practică.

Integritatea - cinste, onestitate. Pentru ca proiectele ce vizează dezvoltarea comunitară să reprezinte o reușită este

esențial ca fiecare mobilizator, întreprinzător sau lider comunitar să dispună de această trăsătură caracterială.

Investiție - plasare de fonduri pentru realizarea obiectivelor trasate în proiectele de dezvoltare comunitară. Sunt trei lucruri care trebuie realizate pentru a obține bunăstarea în cadrul comunității: să consumi, să stochezi și să investești.

Întărirea - creșterea capacității sau a abilității de a atinge obiectivele.

Judecarea - aprecierea unui fenomen în funcție de un anumit criteriu, diferă de monitorizare care este o observație liberă a valorilor.

Lipsa de onestitate - unul din cei cinci factori majori ai sărăciei, include printre altele corupția și înseamnă că bunăstarea din comunitate este folosită ilegal, secret și că se acordă beneficii doar unor indivizi care au o poziție importantă în comunitate și de regulă, reprezentanților instituțiilor locale sau chiar la nivel național. Rezultatele lipsei integrității și onestității contribuie la apatie și sărăcie. Ca mobilizatori aveți rolul de a determina comunitatea să promoveze transparența, integritatea, onestitatea în grupurile pe care voi le organizați.

Management - funcționare, control, coordonare și luare a deciziei pentru rezolvarea problemelor fiecărei organizații, agenții, departament, asociații sau ale unui proiect.

Managementul informației - procesul de a manageria informația, care include colectarea, depozitarea, analizarea, comunicarea și utilizarea acesteia.

Managementul participativ - înseamnă că un departament sau agenție, staff-ul acesteia participă la diferite nivele în luarea deciziilor. În comunitatea bazată pe proiecte, întreaga comunitate participă în luarea deciziilor majore și executive.

Mobilizare - îndemnul de a acționa în cadrul grupurilor sau comunităților. Termenul nu este sinonim cu organizarea sau cu animația socială. Animația socială include atât mobilizarea cât și organizarea.

Monitorizarea - observarea regulată, înregistrarea, analizarea și raportarea activităților și rezultatelor unei activități sub formă de proiecte sau activități similare.

Motivația - ansamblul de mijloace prin care cineva poate fi determinat să facă ceva, să aibă un anumit comportament. Atunci se poate spune că este motivat. Plata în bani nu reprezintă singurul mijloc de motivare. Persoanele pot fi motivate să facă ceva pe baza loialității sau dragostei față de alte persoane, familie, țări sau

comunități. Alții pot să fie motivați să facă ceva pentru că ei vor să vadă rezultatele propriei activități, ceea ce se cheamă satisfacția muncii, motivația fiind actul dorit și nu plata realizării aceluși act.

Obiective - sunt derivate din scopuri. Spre deosebire de scop care este general, un obiectiv este specific, măsurabil, realizabil și încadrat în timp. El trebuie să fie finit, verificabil, cuantificabil iar pentru realizarea lui trebuie să dispunem de informații complete.

Oraș - o așezare umană caracterizată printr-o densitate de populație și o complexitate socială. Nu există înțelegeri sau accepțiuni de măsurare comune pentru această variabilă.

Organizarea - activitatea de aranjare a membrilor unui grup în diferite roluri, funcții și responsabilități astfel încât organizația respectivă să funcționeze optim în vederea atingerii scopurilor pentru care a fost constituită. Scopul mobilizatorului este să organizeze comunitatea, să realizeze un control al participării active a membrilor comunității care să conducă la dezvoltarea acesteia. Organizarea și mobilizarea pot să meargă împreună și înseamnă animare socială.

Outcome and output (ieșiri, efecte) - output se referă la ceea ce produce un proiect în sensul de rezultate, iar outcome înseamnă efectele aceluși proiect, adică impactul pe care el îl produce la nivel individual, de grup sau comunitar.

Parteneriatul - relația care se stabilește între membrii unui grup în care toți sunt tratați în mod egal datorită înțelegerii prealabile. Activitățile din comunitate au o doză de dependență, ele nu pot să fie în totalitate independente. Scopul real pentru comunitate este să intre în parteneriat cu autoritățile municipale sau districtuale, să lucreze împreună pe baze egale.

Participare comunitară - prin participare comunitară se înțelege mai mult decât contribuția la furnizarea de muncă și de servicii în comunitate, ea presupune și participarea în luarea deciziilor, în alegerea proiectelor comunitare, în planificarea, implementarea, conducerea, monitorizarea și controlul lor. Participarea comunitară este diferită de contribuția comunitară. Animația socială promovează activitatea unor grupuri centrate pe comunitate cu scopul de a face comunitatea mai responsabilă pentru propria dezvoltare, începând cu luarea deciziei privind proiectele care vor fi derulate și stimularea mobilizării resurselor și a activităților de mobilizare. Promovarea participării comunitare are scopul de a asigura participarea tuturor membrilor comunității, prin mijlocirea agenților din afară, la procesul de luare a deciziilor astfel încât decizia efectivă să aparțină comunității în întregime și nu parțial.

Plan de lucru - document care descrie modalitatea de implementare a proiectului, listarea actorilor, responsabilitățile acestora și realizarea activităților în timpul planificat.

Planificare - gândirea referitoare la munca care va fi făcută în viitor concretizată într-un program, plan în funcție de care se va organiza și desfășura activitatea. Un bun plan înseamnă o serie de pași care sunt în concordanță cu situația curentă și care odată urmați conduc spre obiectivele dorite a fi atinse.

Progress record - înseamnă a raporta progresul unui proiect, prezentând rezultatele activităților și modalitățile de atingere a obiectivelor, deoarece donatorii vor să cunoască cum au fost folosiți banii într-un proiect finanțat.

Proiect - serie logică de activități și investiții care au scopul de a rezolva anumite probleme specifice, într-un timp specific și într-o zonă specifică. Stadiile proiectelor includ: evaluarea, planificarea, implementarea, monitorizarea. Proiectul bazat pe comunitate este unul în care membrii comunității aleg și implementează planurile, monitorizează și controlează proiectul.

Propunere - sugestie sau invitație. În munca de mobilizatori, propunerea reprezintă un document prin care se cer bani sau se încearcă aprobarea unui proiect. Formatul propunerii include: definirea problemei, a soluției, a strategiei pentru a folosi resursele potențiale în vederea depășirii constrângerilor și a modalității de a atinge rezultate măsurabile în raport cu obiectivele.

Provider - furnizorul resurselor necesare realizării obiectivelor.

Raportare - procesul de sintetizare a informațiilor. Raportarea poate fi verbală, scrisă sau electronică.

Resurse - înseamnă orice valoare care ar putea fi folosită ca input pentru proiect. Un fenomen des întâlnit este acela reprezentat de faptul că o mare parte din oamenii săraci consideră comunitatea lor ca fiind lipsită de resurse și caută asistență din afară. Fiecare comunitate prezintă constrângeri, concretizate în credințele referitoare la resurse, care împiedică identificarea exactă a acelor resurse ce pot fi folosite pentru dezvoltare.

Rol - setul de activități și responsabilități care a fost identificat pentru actor. Acesta trebuie să fie determinat logic de către grupul care lucrează, în timpul organizării pentru acțiune.

Satul - așezare umană care este caracterizată prin: număr redus de locuitori, densitate mică, simplitate socială, omogenitate, puțină diviziune a muncii.

Sărăcia - este mai mult decât lipsa banilor și a veniturilor, mai mult decât lipsa accesului la facilități și servicii cum sunt apă, drumuri, educație sau clinici. Se poate vorbi despre un spirit al sărăciei prezent într-o atitudine specifică, în ignoranță, în disponibilitatea de resurse, în dependența față de alții, lipsa încrederii, descurajare, lipsa abilităților, lipsa integrității și lipsa unei dezvoltări educaționale susținute. Pe scurt, sărăcia bunurilor de management. Sărăcia este o problemă socială și solicită o soluție socială. Sărăcia poate să fie redusă prin organizarea și ghidarea oamenilor săraci să se ajute unii pe alții și să devină mai puternici ca rezultat al angajării în schimbările calculate. Eradicarea sărăciei solicită, de asemenea, o îmbunătățire a managementului comunitar.

Scopul - când grupurile au identificat problema cu care se confruntă comunitatea, mobilizatorul explică care este soluția la problema pe care grupul o consideră prioritară. Scopul este mult mai general decât obiectivul, obiectivele fiind derivate din scopuri.

Strângere de fonduri - acțiunea de strângere de fonduri este un important aspect al planificării și implementării unui proiect sau al menținerii unei organizații. Mulți activiști comunitari și actori nu au abilități în activitatea de strângere de fonduri fiind necesară implicarea lor în alte elemente ale organizării și dezvoltării unui proiect.

Sustenabilitate - continuare, susținere. Termenul este important în asistența pentru dezvoltare, referindu-se la abilitatea de a face ceva, de a fi susținut, de a merge înainte fără suportul din afară. Pentru mobilizator, termenul se referă la continuarea întăririi comunităților prin procesul social după ce el a fost pus în mișcare iar pentru persoanele fizice, medici și ecologiști, sustenabilitatea cere ca activitățile să fie susținute printr-un mediu fizic.

S.W.OT. - analiza punctelor tari și a punctelor slabe, a oportunităților și a amenințărilor.

Training management - se bazează pe acțiune. Reprezintă mai mult decât un transfer de abilități dezvoltat în mod original pentru managerii cu experiență din corporații comerciale largi. Este utilizat în metodologia mobilizării, organizării și reorganizării sistemului de management prin metoda de animare socială în întărirea capacității de creștere a veniturilor comunitare.

Transparentă - este un important element al întăririi comunității, concretizat în abilitatea de a vedea totul corect. De exemplu, când angajații din sistemul public încearcă să gândească, să ia decizii, să aloce resursele în secret, ei nu sunt transparenți.

Valoarea - expresia unor credințe comunitare. Avem două căi diferite referitoare la valoare care sunt utilizate în contexte diferite: când evaluăm progresul proiectului, noi facem judecăți de valoare (corect sau greșit, bun sau rău, frumos sau urât); când promovăm veniturile pentru generarea de bunăstare în lupta împotriva sărăciei, spunem că banii nu sunt bunăstare luați separat dar, bunăstarea fiecărui bun și serviciu este o valoare (când adăugăm valoare noi creștem bunăstarea).

Valoarea participativă - termenul implică interesul manifestat de comunitate față de un anumit proiect. Înainte de planificarea proiectului situația trebuie să fie evaluată, deoarece la un proiect bazat pe comunitate trebuie să participe întreaga comunitate la observarea, analizarea, identificarea problemelor, a soluțiilor, resurselor și constrângerilor. Evaluarea participativă se realizează când un proiect este implementat sau după ce este finalizat, situația putând fi reevaluată. Întreaga comunitate este întrebată dacă obiectivele au fost reale, ce s-a realizat concret, cine a beneficiat de pe urma proiectului, care sunt lecțiile învățate, cum se va acționa de acum încolo.

Utilitate - este nivelul la care ceva este util, folositor, necesar. Acest atribut este unul din cele două elemente esențiale ale bunăstării și valorii. Utilitate publică, de exemplu iluminatul public, semnifică ceva util pentru societate.